

WSPÓŁPRACA Z SĘDZIAMI KRAJOWYMI W ZAKRESIE EU ENVIRONMENTAL LAW

Podręcznik trenera

Sędziowie krajowi a prawodawstwo wodne UE -
Skupienie się na dostępie do wymiaru sprawiedliwości
Warsztaty online dla sędziów i *prokuratorów* krajowych

Spis treści.

I. Wstęp.....	4
Cele.....	4
Struktura.....	5
II. Metodologia.....	6
Ramy czasowe	6
Profil trenera.....	6
Metody dydaktyczne.....	7
Dokumenty.....	10
III. Pakiet użytkownika: funkcje poszczególnych elementów modułu szkoleniowego	11
Wstęp	11
Blended e-learning.....	11
Dokumentacja podstawowa	12
Materiały do ćwiczeń warsztatowych	13
Wkład trenera.....	13
Dokumenty dodatkowe	14
IV. Organizacja i realizacja warsztatów: struktura, treść i metodologia.....	15
Ustawianie sceny.....	16
Jednostka 1: Wprowadzenie do ram prawa i polityki wodnej UE.....	19
Jednostka 2: Ramowa dyrektywa wodna (RDW)	21
Jednostka 3: Środki ochrony wód w poszczególnych sektorach.....	23
Dział 4: Główne przepisy UE dotyczące zrzutów do wody i przestępstw związanych z wodą	25
Jednostka 5: Legislacja wodna w prawie krajowym	26
Jednostka 6: Wdrażanie przepisów dotyczących wody: Mapowanie rzeczywistości w prawie krajowym.....	27
Jednostka 7: Studium przypadku dotyczące głównych przepisów ramowej dyrektywy wodnej	28
Dział 8: Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w UE w sprawach dotyczących ochrony wód	30
Dział 9: Prawo do czystej wody przed sądami krajowymi - nacisk na konkretne państwo członkowskie	34
Jednostka 10: Studium przypadku dotyczące dostępu obywateli i organizacji pozarządowych do wymiaru sprawiedliwości w sprawach związanych z jakością wody (ćwiczenie z podziałem na role)	36

Jednostka 11: Jaka jest rola sędziego krajowego w sporach dotyczących zanieczyszczenia wody? - odniesienie wstępne	38
Jednostka 12: Sesja zamykająca - ocena warsztatu	40
Załącznik I: Wzór orientacyjnego programu warsztatów	41
Załącznik II: Materiały pomocnicze, które powinny być zawarte w pakiecie użytkownika	44

I. Wstęp

Niniejszy podręcznik trenera dotyczący modułu szkoleniowego na temat **Sędziowie krajowi a prawodawstwo wodne UE - nacisk na dostęp do wymiaru sprawiedliwości**, opracowany przez ERA w imieniu Komisji Europejskiej, skierowany jest do instytutów szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, sieci sędziów, sędziów krajowych, ekspertów z organizacji pozarządowych, ekspertów akademickich, szkoleniowców, prokuratorów oraz wszelkich innych odpowiednich podmiotów i użytkowników końcowych z państw członkowskich Unii Europejskiej, którzy chcą zorganizować sesje szkoleniowe w zakresie prawa ochrony środowiska UE i prawodawstwa wodnego, ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Cele

Moduł szkoleniowy skierowany jest do sędziów i prokuratorów zajmujących się kwestiami związanymi ze środowiskiem naturalnym, którzy posiadają wcześniejszą wiedzę ogólną, a w niektórych przypadkach szczegółową, dotyczącą tego tematu. Moduł dostarczy sędziom i prokuratorom odpowiednich informacji na temat najnowszych zmian w *dorobku prawnym* UE w zakresie prawa ochrony środowiska, odpowiedniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE oraz dogłębnej analizy tematu, ze szczególnym uwzględnieniem prawodawstwa UE w zakresie wody. Niniejszy moduł szkoleniowy pomoże również sędziom krajowym oraz prokuratorom w szczegółowym stosowaniu odpowiednich instrumentów UE.

W ramach modułu szkoleniowego zebrane zostaną materiały do przeprowadzenia 2,5-dniowych warsztatów bezpośrednich lub warsztatów online, podzielonych na cztery półdniowe sesje, których celem będzie rozwój i zwiększenie zrozumienia kluczowych aspektów prawnych prawodawstwa UE w dziedzinie wody. Kluczowe tematy, które mają być objęte to:

- Naukowe i techniczne aspekty zanieczyszczenia wód
- Cele i główne elementy ramowej dyrektywy wodnej
- Azotany Dyrektywa
- Przepięstwa związane z wodą
- Dostęp do wymiaru sprawiedliwości i postępowania sądowego w sprawie zanieczyszczenia wody
- Istotne orzecznictwo TSUE i krajowe
- Postępowanie w sprawie wydania orzeczenia wstępnego
- Studia przypadków dotyczące tematów

Po tym szkoleniu na temat Sędziowie krajowi a prawodawstwo wodne UE - nacisk na dostęp do wymiaru sprawiedliwości, uczestnicy będą mieli większą wiedzę na temat międzynarodowych i unijnych podmiotów i przedstawionych instrumentów. Będą lepiej rozumieć aspekty prawne związane z unijnym prawodawstwem wodnym i wdrażaniem instrumentów UE, a także będą w

lepszego do aktywnego stosowania przepisów UE transponowanych do ich odpowiednich przepisów krajowych. Będą mieli również doskonałą okazję do wymiany poglądów na temat praktyk wdrożeniowych w swoich państwach członkowskich z kolegami z innych jurysdykcji.

Struktura

Moduł "Sędziowie krajowi a prawo wodne UE - nacisk na dostęp do wymiaru sprawiedliwości" składa się z 11 powiązanych ze sobą, ale samodzielnych jednostek. Jednostki te mogą być połączone w warsztat wykonawczy w zależności od wcześniejszej wiedzy uczestników, dostępnego czasu i konkretnego podejścia szkoleniowego.

Ustawienie sceny

- Dział 1: Wprowadzenie do ram prawa i polityki wodnej UE

Ramowa dyrektywa wodna pod lupą i prawodawstwo wodne UE

- Dział 2: Ramowa dyrektywa wodna (RDW)
- Jednostka 3: Środki ochrony wód w poszczególnych sektorach
- Dział 4: Główne przepisy UE dotyczące zrzutów do wody i przestępstw związanych z wodą

Krajobraz narodowy

- Jednostka 5: Legislacja wodna w prawie krajowym
- Jednostka 6: Wdrażanie przepisów dotyczących wody: Odzworowanie rzeczywistości w prawie krajowym
- Jednostka 7: Studium przypadku dotyczące głównych przepisów ramowej dyrektywy wodnej

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska - nacisk na zanieczyszczenie wody

- Dział 8: Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w UE w sprawach dotyczących ochrony wód (dwie części)
- Jednostka 9: Prawo do czystej wody przed sądami krajowymi - skupienie się na konkretnym państwie członkowskim

Egzekwowanie prawa na poziomie krajowym

- Jednostka 10: Studium przypadku dotyczące dostępu obywateli i organizacji pozarządowych do wymiaru sprawiedliwości w sprawach związanych z jakością wody (ćwiczenie z podziałem na role)
- Jednostka 11: Jaka jest rola sędziego krajowego w sporach dotyczących zanieczyszczenia wody? - odsyłacz wstępny

W module zostaną również przedstawione różne metody szkoleniowe, które można wykorzystać w przyszłych warsztatach opartych na tym materiale, wraz z zaleceniami dotyczącymi tego, jak i w której części szkolenia można je najlepiej zastosować. Prezentacje bezpośrednie mogą być również połączone z ćwiczeniami praktycznymi wymagającymi aktywnego udziału uczestników, nauczaniem wspieranym przez IT, pozwalającym uczestnikom zapoznać się z dostępnymi narzędziami oraz sesjami interaktywnymi promującymi wymianę dobrych praktyk i doświadczeń.

II. Metodologia

Ramy czasowe

Warsztaty są podzielone na cztery sesje po pół dnia w formacie online lub trwają 2,5 dnia w formacie bezpośrednim. Dokładna struktura i długość jest oczywiście ustalana przez organizatorów szkolenia.

Elementy, które powinny być każdorazowo brane pod uwagę przy finalizowaniu programu warsztatów i podejmowaniu decyzji o podziale czasu pomiędzy poszczególne podsesje, to m.in. konieczność efektywnego objęcia wszystkich głównych cech tematu oraz zapewnienie uczestnikom wystarczającej ilości czasu na zadawanie pytań i interakcję z trenerami oraz między sobą. Należy pamiętać o tym, że długie sesje okazały się mniej skuteczne w szkoleniu dorosłych. Należy zatem wprowadzić do warsztatów częste przerwy lub zmiany w stylu nauczania.

- Orientacyjny przydział czasu dla każdej jednostki zostanie podany w części IV niniejszego podręcznika dla trenerów.

Profil trenera

Kluczowy dla powodzenia warsztatów szkoleniowych jest dobór trenerów. Udowodniono, że trenerzy, których doświadczenie zawodowe jest podobne do doświadczenia uczestników, lepiej rozumieją ich potrzeby szkoleniowe i są bardziej skuteczni w ich zaspokajaniu. Z tego powodu skład grupy docelowej jest czynnikiem, który należy wziąć pod uwagę przy wyborze trenerów warsztatów wdrożeniowych.

Ważne jest również, aby określić właściwego trenera dla każdej jednostki. W jednostkach, w których nacisk kładzie się na kwestie praktyczne, idealne byłoby zaangażowanie praktyka, prawnika lub sędziego z osobistym doświadczeniem w danej kwestii. Jeśli prezentacja koncentruje się na przekazaniu informacji lub wprowadzeniu do pojęć lub szerszej dziedziny prawa, dobrym rozwiązaniem może być również pracownik naukowy lub odpowiedni urzędnik zajmujący się polityką, nawet z wykształceniem naukowym.

- Bardziej konkretne dane dotyczące profilu trenera, który wydaje się najlepiej dopasowany do każdej jednostki, zostaną przedstawione w części IV niniejszego podręcznika trenera.

Oprócz kwalifikacji zawodowych, jakość warsztatu wdrożeniowego zależeć będzie również od kompetencji dydaktycznych i umiejętności pedagogicznych poszczególnych trenerów. Trenerzy powinni nie tylko posiadać wiedzę, ale także umieć skutecznie przekazywać informacje, pomagać użytkownikom końcowym w rozwijaniu nowych umiejętności i motywować ich do aktywnego uczestnictwa w szkoleniu. Musieliby oni przekazywać niezbędne informacje w sposób jasny i uporządkowany, podkreślać związki pomiędzy codzienną pracą uczestników a omawianymi zagadnieniami, zachować pewną elastyczność, aby dostosować się do konkretnych potrzeb i zainteresowań użytkowników końcowych uczestniczących w warsztatach, gdy staną się one widoczne, a także być otwartym i zachęcającym do dyskusji i wymiany poglądów z nimi podczas sesji.

Inne umiejętności, które potencjalni trenerzy powinni posiadać i które należy wziąć pod uwagę, to umiejętności językowe trenera (w przypadku warsztatów międzynarodowych) oraz jego znajomość produktów informatycznych; wykorzystanie technologii będzie wymagane w przynajmniej niektórych częściach szkolenia, nawet jeśli jest ono prowadzone w cztery oczy (szkolenia informatyczne, wykorzystanie programu PowerPoint lub innych materiałów audiowizualnych, kurs e-learningowy itp.)

W celu pomyślnej realizacji warsztatów i lepszego zaspokojenia potrzeb szkoleniowych uczestników należy dążyć do pewnej różnorodności wśród prowadzących. Różnorodność w zakresie doświadczenia zawodowego, płci i (w kontekście szkoleń transgranicznych) narodowości prelegentów wzbogaciłaby wydarzenie, oferując różne spojrzenia na zagadnienia, stosując różne metody nauczania i zapewniając bardziej kompleksową analizę prawa wodnego.

Wreszcie, choć nie zawsze łatwo to ocenić, czynnikiem wartym rozważenia może być osobista motywacja potencjalnego trenera. W celu realizacji warsztatów opartych na module szkoleniowym, od trenerów oczekuje się znacznej elastyczności i zaangażowania, jak również chęci do interakcji z użytkownikami końcowymi. Zaangażowanie ekspertów, którzy są zainteresowani projektem i są gotowi podjąć wysiłek niezbędny do osiągnięcia pomyślnego wyniku, przyniosłoby wartość dodaną do warsztatów, jednocześnie dodatkowo motywując uczestników.

Kryteria wyboru trenerów warsztatów:

- Dobra znajomość i doświadczenie w zakresie tematu i celów każdej podsesji
- Kompetencje dydaktyczne i umiejętności pedagogiczne
- Umiejętności językowe i informatyczne
- Doświadczenie zawodowe podobne do tego, które posiadają uczestnicy warsztatów
- Różnorodność w grupie trenerów
- Motywacja

Metody dydaktyczne

Prezentacja w formie wykładu

Optymalną metodą przekazywania dużej ilości informacji w ograniczonym czasie są prezentacje w formie wykładu, prowadzone na plenum. Metoda ta zapewnia prowadzącemu niezbędny czas i elastyczność, aby ułożyć i przedstawić treść podsesji według własnego uznania.

Podczas wykładu powinny być wykorzystane materiały pomocnicze, takie jak konspekty i PowerPoint lub inne narzędzia do prezentacji. Pozwoli to nie tylko na lepsze śledzenie prezentacji przez uczestników, ale również będzie stanowić dokument referencyjny na przyszłość, gdyby użytkownicy końcowi chcieli ponownie przeanalizować główne zagadnienia podsesji.

Jednym z celów warsztatów jest zapoznanie uczestników z obowiązującymi przepisami. W tym kontekście w trakcie wykładu należy odwoływać się do materiałów zawartych w pakiecie użytkownika, a uczestników należy zachęcać do przeglądania tekstów prawnych, identyfikowania przepisów i lepszego zrozumienia ich struktury i możliwości zastosowania.

Wzbogacenie wykładu o praktyczne przykłady może być również sposobem na podkreślenie związku między teorią a praktyką i lepsze zilustrowanie zastosowania różnych instrumentów prawnych. Krótkie ćwiczenia lub pytania mogłyby być również formułowane przez trenerów, wymagając od uczestników refleksji i dyskusji przed przedstawieniem odpowiedzi. Trenerzy nie tylko tworzyliby w ten sposób atmosferę dialogu w grupie, ale także oceniali, czy pojęcia zostały właściwie wyjaśnione.

W każdym przypadku należy zapewnić czas na dyskusję lub sesję pytań i odpowiedzi dla użytkowników końcowych, którzy chcą prosić o wyjaśnienia lub dalsze informacje. W zależności od treści i struktury każdego wykładu, pytania mogą być zadawane w trakcie prezentacji lub podczas późniejszej sesji dyskusyjnej moderowanej przez trenera lub prowadzącego warsztaty.

Chociaż kluczową rolę w prezentacjach bezpośrednich odgrywa trener, użytkownicy końcowi powinni być również zachęceni do aktywnego udziału w różnych podsesjach. Uczestnicy uczą się nie tylko z samego prowadzenia szkolenia, ale również z wysłuchania pytań i problemów, z którymi jeszcze nie mieli do czynienia. Z tego powodu ważne jest, aby wszyscy użytkownicy końcowi uczestniczący w warsztatach byli zachęceni i czuli się wystarczająco swobodnie, aby dzielić się myślami i pomysłami oraz wносить swoje własne doświadczenia. Ten element ma szczególne znaczenie w przypadku warsztatów międzynarodowych, gdzie uczestnicy mają możliwość poszerzenia swojej wiedzy o informacje dotyczące stosowania prawa ochrony środowiska UE w innych państwach członkowskich, ucząc się od siebie nawzajem.

Studia przypadków z warsztatów

Oprócz informacji na temat ogólnych aspektów i ram prawnych UE w zakresie prawa ochrony środowiska, szkolenie ma również na celu zapewnienie uczestnikom pewnego praktycznego doświadczenia w zakresie specyfiki odnośnych spraw.

Aby jeszcze bardziej uwypuklić kwestie wymagające szczególnej uwagi i umożliwić uczestnikom rozwinięcie konkretnych umiejętności, należy zapewnić ich zaangażowanie w tę część szkolenia. Z tego powodu specjalnie zaprojektowane warsztatowe studia przypadków będą uzupełnieniem każdej jednostki tematycznej. Kolejną zaletą tej metody jest to, że przygotowanie studium przypadku stanowi interaktywny sposób uczenia się. Po wysłuchaniu prezentacji bezpośrednich lub przeczytaniu materiałów pomocniczych uczestnicy docenią zmiany techniki prezentacji.

- Studia przypadków przygotowane w grupach roboczych

Podczas ćwiczeń warsztatowych uczestnicy będą mieli okazję wykorzystać swoje umiejętności i wiedzę do rozwiązania studiów przypadków związanych z i. głównymi przepisami Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ii. dostępem do wymiaru sprawiedliwości dla obywateli i organizacji pozarządowych w sprawie jakości wody.

Krótkie wprowadzenie dotyczące aspektów organizacyjnych zadania zostanie przekazane uczestnikom przez trenera wraz z sesją pytań i odpowiedzi, która odbędzie się podczas sesji plenarnej: jakie zagadnienia będą omawiane w grupach, do jakich wyników należy dążyć i jakie rezultaty zostaną przedstawione podczas sesji plenarnej, która odbędzie się po zakończeniu dyskusji.

Następnie uczestnicy powinni zostać podzieleni na mniejsze grupy robocze, a każdej z nich należy zapewnić miejsce do pracy. Praca w mniejszych grupach ma istotne zalety dla uczestników: możliwość skupienia się na studiach przypadków pozwoli im pogłębić niedawno zdobytą wiedzę poprzez zastosowanie jej w konkretnych przypadkach. Jest to zbliżone do rzeczywistego scenariusza życia i może stanowić cenne doświadczenie na przyszłość. Format grupy roboczej pozwoli każdemu uczestnikowi aktywnie zaangażować się w debatę i poprawić swoje umiejętności komunikacyjne.

Ponieważ jednym z kluczowych celów ćwiczenia jest wymiana opinii między użytkownikami końcowymi, ważne jest, aby prowadzący warsztaty przydzielił uczestników do grup roboczych w celu wsparcia tej interakcji: w przypadku międzynarodowych warsztatów wdrożeniowych i tak długo, jak pozwalają na to języki robocze uczestników, użytkownicy końcowi z różnych państw członkowskich lub z jurysdykcji o różnych tradycjach prawnych powinni być zebrani w grupach roboczych. Jeżeli warsztaty są organizowane jako krajowe szkolenie dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, do współpracy można poprosić sędziów z różnych sądów. Oprócz rozwiązania sprawy, taka różnorodność pozwoliłaby uczestnikom na uzyskanie lepszego wglądu w to, w jaki sposób rozwiązywane są kwestie i jak dane prawodawstwo UE jest stosowane w innym kraju, przez inny zawód prawniczy, w innym mieście lub sądzie.

➤ Ponieważ dla warsztatów wdrażających ten moduł szkoleniowy zalecane są dwa studia przypadków, zmiana składu grup roboczych w każdym ćwiczeniu byłaby sposobem na dalsze zwiększenie interaktywności uczestników.

Prowadzący powinien ustalić dokładny czas dla każdej części zadania podczas części wprowadzającej do studium przypadku. W zależności od dostępnego czasu trener, koordynując każde ćwiczenie, będzie musiał zdecydować, czy wszystkie grupy robocze powinny zająć się wszystkimi studiami przypadków, czy też poszczególne studia przypadków powinny zostać przydzielone różnym grupom, aby zapewnić użytkownikom końcowym możliwość dokładnego zbadania wszystkich kwestii.

Po utworzeniu grup roboczych powinny one zorganizować się, opracować metodę pracy i określić, który członek lub członkowie grupy będą odpowiedzialni za przekazanie wniosków z ich dyskusji innym użytkownikom końcowym. Trener prowadzący ćwiczenie powinien być obecny i do pewnego stopnia śledzić interakcje w każdej grupie, udzielać rad dotyczących zarządzania czasem, być dostępnym w celu udzielania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania oraz być przygotowanym do udzielenia pomocy uczestnikom, jeśli napotkają oni poważne trudności lub jeśli ich dyskusja ulegnie wykolejeniu. Jeśli obecni są trenerzy innych tematów warsztatu, mogą oni również zaangażować się w dyskusje wybranej mniejszej grupy w celu monitorowania dyskusji i pomocy w zakresie tematu.

Kiedy wszystkie grupy zakończą pracę, uczestnicy powinni wrócić do sali plenarnej, aby przedyskutować swoje wnioski. Pozwoli im to porównać swoje rozwiązania z cechami studiów przypadków, uzyskać dalsze pomysły od kolegów z innych grup i poszerzyć zrozumienie tematu.

Aby osiągnąć cele dyskusji końcowej, należy zapewnić, by wszystkie grupy zabrały głos i przedstawiły wyniki swojej pracy. Najbardziej efektywne byłoby omawianie jednego przypadku

na raz, zaproszenie sprawozdawcy jednej z grup do przedstawienia swoich wniosków i głównych elementów ich dyskusji, a następnie poproszenie użytkowników końcowych z pozostałych grup o dodatkowe komentarze, odmienne opinie itp. Na zakończenie trener powinien podsumować główne punkty poruszone w dyskusji i przekazać własne uwagi, tak by uczestnicy mogli potwierdzić, czy z powodzeniem poradzili sobie z danym przypadkiem, czy też można by wprowadzić dalsze ulepszenia.

- Uczenie się wspierane przez technologie informatyczne

Nauczanie wspierane przez technologie informatyczne może zwiększyć skuteczność szkoleń i dać użytkownikom końcowym możliwość zdobycia praktycznego doświadczenia poprzez wykorzystanie możliwości, jakie oferuje Internet w kwestiach związanych z prawem ochrony środowiska w ogóle. W ten sposób użytkownicy końcowi będą mieli możliwość zapoznania się z różnymi stronami internetowymi UE w tej dziedzinie (takimi jak portal E-Justice, strona EJTN, Eur-Lex, strona Kurii, ECLI itp.), gdzie mogą uzyskać dalsze informacje i porady dotyczące stosowania instrumentów UE objętych warsztatami. Dzięki sprawnemu korzystaniu z tych stron internetowych uczestnicy aktywnie nauczą się znajdować odpowiednie teksty prawne i przypadki oraz uzyskają pomoc w zakresie praktycznych problemów, jakie mogą napotkać podczas stosowania prawa UE w tej dziedzinie.

Dokumenty

Na dokumenty, które zostaną udostępnione na warsztatach szkoleniowych składa się zawartość pakietu użytkownika. Pakiet użytkownika będzie zawierał w szczególności:

- materiały e-learningowe w formie blended;
- zestaw dokumentacji zaplecza;
- program warsztatów;
- lista uczestników;
- lista trenerów/ prelegentów;
- CV osób prowadzących szkolenia;
- wypowiedzi prelegentów;
- formularz oceny.

III. Pakiet użytkownika: funkcje poszczególnych elementów modułu szkoleniowego

Wstęp

Termin "pakiet użytkownika" oznacza całe bogactwo materiałów, które zostaną udostępnione uczestnikom warsztatów wdrożeniowych. Będzie się on składał przede wszystkim z materiałów e-learningowych w wersji blended, materiałów szkoleniowych (powiązanych drukowanych dokumentów prawnych, linków do źródeł internetowych bibliografii instrumentów prawnych na dany temat w linku online, wkładu trenerów i studiów przypadków), jak również dokumentów pomocniczych, takich jak program warsztatów, lista uczestników, formularze oceny warsztatów itp.

Organizatorzy warsztatów i osoby prowadzące szkolenia mogą oczywiście wykorzystać dostarczone materiały w sposób, który uznają za najbardziej odpowiedni, a także w razie potrzeby dołączyć dodatkowe dokumenty. Wszystkie kluczowe instrumenty prawne UE wymagane do przeprowadzenia szkolenia dla sędziów krajowych i unijnego prawodawstwa wodnego - nacisk na dostęp do wymiaru sprawiedliwości są już częścią pakietu dla użytkowników, ale ponieważ warsztaty wdrożeniowe mogą być zorganizowane z uwzględnieniem konkretnych zagadnień, przydatne mogą być dodatkowe materiały.

Materiały, które powinny znaleźć się w pakiecie dla użytkownika, mogą i powinny być dostarczone głównie w formie elektronicznej, przy użyciu pamięci USB lub poprzez udostępnienie treści w Internecie i zapewnienie dostępu do nich wszystkim uczestnikom warsztatów. Jeśli warsztaty są realizowane w formie bezpośredniej, materiały, do których trzeba się regularnie odwoływać w trakcie warsztatów lub które ułatwią śledzenie przebiegu spotkania, powinny być dostarczone w formie papierowej, aby ułatwić korzystanie z nich w trakcie wydarzenia:

- program warsztatów;
- lista uczestników;
- lista trenerów/ prelegentów;
- wkład trenerów;
- wydrukowane teksty aktów prawnych podlegających analizie;
- studia przypadków;
- formularze oceny.

- Przedstawiając materiały, które powinny towarzyszyć każdej jednostce, należy rozróżnić "materiały niezbędne", które powinny być dostarczone w wersji papierowej, oraz "materiały dodatkowe", które powinny być zawarte w dokumentacji elektronicznej.

Blended e-learning

Moduł szkoleniowy został skonstruowany w taki sposób, aby uwzględnić "blended learning" jako podejście metodologiczne, biorąc pod uwagę, że łączy on interaktywność szkoleń bezpośrednich podczas warsztatów wdrożeniowych z elastycznością, jaką zapewnia materiał e-learningowy. Ponieważ materiał e-learningowy pełni różne funkcje i może być wykorzystywany przez uczestników warsztatów na kilku etapach procesu uczenia się, ważne jest, aby mieli oni do niego

dostęp przy różnych okazjach: przed realizacją warsztatów, w celu przygotowania się do spotkania, w trakcie jego trwania, w celu jak najlepszego wykorzystania dostępnego materiału z pomocą trenerów, oraz po zakończeniu warsztatów, jako punkt odniesienia do wyszukiwania informacji na temat unijnego prawodawstwa wodnego.

Kluczową funkcją tego materiału e-learningowego jest wprowadzenie użytkowników końcowych w szereg tematów prawnych dotyczących różnych aspektów prawodawstwa wodnego UE. Mianowicie, narzędzia legislacyjne UE dotyczące wody, cele i główne elementy Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW), sektorowe środki ochrony wód, prawodawstwo UE dotyczące zrzutów do wody i przestępstw związanych z wodą, krajowe przepisy wodne i ich wdrożenie, dostęp do wymiaru sprawiedliwości, odpowiednie orzecznictwo TSUE i procedura pytań prejudycjalnych.

W jego skład wejdą:

- Główne międzynarodowe i unijne instrumenty prawne oraz orzecznictwo, które będą analizowane podczas warsztatów, z którymi uczestnicy powinni zapoznać się przed udziałem w kursie, a także odpowiedni quiz sprawdzający ich wiedzę. Celem nie jest zastąpienie sesji warsztatowych na te tematy, ale ich uzupełnienie poprzez zapewnienie, że wszyscy uczestnicy mają wspólny podstawowy poziom wiedzy przed rozpoczęciem i mogą w pełni wykorzystać dyskusję do wyjaśnienia kwestii podczas warsztatów.
- Dostęp do bibliografii instrumentów prawnych i innych istotnych materiałów źródłowych, do których uczestnicy mogą się w każdej chwili odwołać.
- Dostęp do pozostałej części modułu szkoleniowego w wersji e-learningowej, który zostanie zapewniony po zakończeniu warsztatów, aby uczestnicy mogli wykorzystać go jako odświeżenie wiedzy oraz do ponownego wykorzystania w pracy z kolegami.

Po wybraniu uczestników, powinni oni otrzymać informację o sposobie dostępu do materiałów e-learningowych i zostać zachęcani do przejrzenia ich zawartości na 7-10 dni przed realizacją warsztatów. W ten sposób będą mieli możliwość odświeżenia lub zdobycia podstawowej wiedzy i lepszego przygotowania się do realizacji programu warsztatów.

Dokumentacja podstawowa

Teksty prawne będą stanowiły większość zawartości materiałów szkoleniowych: konwencje międzynarodowe, artykuły traktatów, rozporządzenia, dyrektywy, orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej itp. będą stanowiły tło do analizy podczas warsztatów. W dokumentacji elektronicznej powinien znaleźć się obszerny zbiór wszystkich dokumentów źródłowych, do których będzie można się odwołać po zakończeniu warsztatów. Uczestnicy prawdopodobnie będą wracać do tych tekstów, aby odświeżyć swoją pamięć, znaleźć konkretny przepis lub orzeczenie, a także szukać wskazówek lub inspiracji, jeśli na późniejszym etapie będą mieli do czynienia ze sprawą dotyczącą danego tematu. Format ten mógłby również ułatwić dalsze rozpowszechnianie tego materiału, który uczestnicy warsztatów mogliby na życzenie przekazać swoim kolegom.

Oprócz tekstów prawnych w dokumentacji elektronicznej powinny znaleźć się linki do internetowych baz danych, narzędzi i źródeł, takich jak portal e-justice, Eur-Lex, Curia, ECLI i inne podobne strony internetowe.

- Propozycje dotyczące tego, jakie konkretnie materiały powinny znaleźć się w tej części pakietu użytkownika, znajdującą się w części d) dotyczącej analizy każdej podsesji warsztatów.

Materiały powinny być dostarczone w języku, w którym prowadzone są warsztaty. W przypadku organizowania warsztatów międzynarodowych można zamieścić linki do baz danych UE (takich jak <http://eur-lex.europa.eu/> lub <http://curia.europa.eu/>), tak aby użytkownicy końcowi mieli dostęp do tekstów prawnych UE w wybranym przez siebie języku. Oprócz włączenia ich do dokumentacji elektronicznej zaleca się udostępnienie kilku dokumentów w formie papierowej, które są absolutnie niezbędne podczas warsztatów. Możliwość szybkiego znalezienia przepisu, zobaczenia struktury instrumentu prawnego, sporządzenia notatek itp. może pomóc użytkownikom końcowym w lepszym śledzeniu szkolenia i dalszym zapoznaniu się z omawianymi instrumentami prawnymi.

Materiały do ćwiczeń warsztatowych

Na warsztaty realizujące moduł szkoleniowy "Sędziowie krajowi a prawodawstwo wodne UE" proponuje się dwa ćwiczenia warsztatowe. Ich struktura oparta jest na studiach przypadków. Materiały przygotowawcze wspierające studia przypadków w ramach warsztatów, takie jak zadania do poszczególnych przypadków, które będą omawiane, czy dodatkowe teksty prawne, które będą potrzebne do rozwiązania przypadków, muszą być dostarczone uczestnikom w formie papierowej podczas warsztatów.

Wkład trenera

Poza dokumentami pomocniczymi, przy każdej organizacji warsztatów wdrożeniowych "Sędziowie krajowi a prawo wodne UE - nacisk na dostęp do wymiaru sprawiedliwości", zaangażowani trenerzy powinni być proszeni o przygotowanie własnych materiałów pomocniczych w postaci prezentacji PowerPoint, konspektów, notatek lub pełnych tekstów swoich wykładów. Trenerzy powinni mieć swobodę w zakresie struktury materiałów wspierających ich prezentacje, zgodnie z ich preferencjami. Głównym celem jest pomoc użytkownikom końcowym uczestniczącym w warsztatach w lepszym śledzeniu prezentacji, dlatego też należy położyć szczególny nacisk na zapewnienie przejrzystej struktury.

Trenerom zaleca się również przygotowanie odpowiedniej liczby slajdów, pozostawiając trochę czasu na pytania i odpowiedzi w trakcie prezentacji lub w przypadku pojawienia się nieplanowanej dyskusji.

Wkład trenerów może być również wykorzystany jako dokument referencyjny do identyfikacji głównych punktów tematu.

Wkłady prelegentów powinny być dodatkowo dołączone do pakietu użytkownika. Powinny one być również dołączone w formie papierowej w pakiecie z dokumentacją.

- Zapewnienie pewnego rodzaju pisemnego wsparcia dla wykładów jest zawsze zalecane i z tego powodu zawsze wymieniane w kategorii "niezbędne dokumenty". Szczególnie zarys prezentacji PowerPoint odzwierciedlający strukturę podsesji pozwala uczestnikom lepiej zrozumieć strukturę i śledzić wykład.

Dokumenty dodatkowe

Oprócz materiałów szkoleniowych należy udostępnić uczestnikom kilka dokumentów wspierających organizację warsztatów. Będą one bezpośrednio i stale wykorzystywane podczas warsztatów i dlatego powinny być dostarczone w formie papierowej.

Ostateczny program warsztatów musi być dostarczony na początku szkolenia, co pozwoli uczestnikom na odpowiednie zaplanowanie i lepsze zrozumienie przebiegu szkolenia. Należy dostarczyć listę wszystkich uczestników warsztatów, co ułatwi interakcję pomiędzy użytkownikami końcowymi biorącymi udział w warsztatach. Ponadto, poprzez zamieszczenie pewnych danych kontaktowych (stanowisko zawodowe i adres pocztowy) uczestnicy otrzymują możliwość utrzymania kontaktu nawet po zakończeniu warsztatów. Wreszcie, w celu uzyskania natychmiastowej oceny warsztatu, należy rozprowadzić kwestionariusz zawierający informacje zwrotne od uczestników na temat treści warsztatu, cech organizacyjnych i ogólnej skuteczności.

IV. Organizacja i realizacja warsztatów: struktura, treść i metodologia

Dla modułu szkoleniowego "Sędziowie krajowi a prawodawstwo wodne UE - nacisk na dostęp do wymiaru sprawiedliwości" i warsztatów wdrażających proponuje się strukturę opartą na jednostkach tematycznych. Ostateczna struktura będzie jednak musiała zostać ustalona przy uwzględnieniu wcześniejszej wiedzy użytkowników końcowych i priorytetów szkoleniowych.

Ustawienie sceny

- Dział 1: Wprowadzenie do ram prawa i polityki wodnej UE

Ramowa dyrektywa wodna pod lupą i prawodawstwo wodne UE

- Dział 2: Ramowa dyrektywa wodna (RDW)
- Jednostka 3: Środki ochrony wód w poszczególnych sektorach
- Dział 4: Główne przepisy UE dotyczące zrzutów do wody i przestępstw związanych z wodą

Krajobraz narodowy

- Jednostka 5: Legislacja wodna w prawie krajowym
- Jednostka 6: Wdrażanie przepisów dotyczących wody: Odzworowanie rzeczywistości w prawie krajowym
- Jednostka 7: Studium przypadku dotyczące głównych przepisów ramowej dyrektywy wodnej

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska - nacisk na zanieczyszczenie wody

- Dział 8: Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w UE w sprawach dotyczących ochrony wód (dwie części)
- Jednostka 9: Prawo do czystej wody przed sądami krajowymi - skupienie się na konkretnym państwie członkowskim

Egzekwowanie prawa na poziomie krajowym

- Jednostka 10: Studium przypadku dotyczące dostępu obywateli i organizacji pozarządowych do wymiaru sprawiedliwości w sprawach związanych z jakością wody (ćwiczenie z podziałem na role)
- Jednostka 11: Jaka jest rola sędziego krajowego w sporach dotyczących zanieczyszczenia wody? - odsyłacz wstępny

Ustawienie sceny

Krótki opis zawartości

Warsztaty powinny zawsze rozpoczynać się od powitania uczestników oraz krótkiego wprowadzenia i wyjaśnienia treści programu, organizacji i realizacji warsztatów.

Cele ogólne

Głównym celem tej pierwszej sesji jest powitanie trenerów i uczestników na warsztatach, przygotowanie sceny poprzez przypomnienie ram szkolenia oraz zachęcenie ich do interakcji i aktywnego uczestnictwa w kursie.

Szczegółowe punkty edukacyjne

Przedstawienie organizatorów warsztatów

Sesja powitalna służy przedstawieniu kierownika szkolenia podczas warsztatów, który jest odpowiedzialny za pomyślną realizację treści programu, przewodniczenie prezentacjom, zarządzanie sesjami pytań i odpowiedzi, organizowanie i realizację ćwiczeń praktycznych oraz zajmowanie się *doraźnymi* kwestiami podczas całych warsztatów. Kierownik szkolenia może być wspomagany przez sądowego doradcę szkoleniowego warsztatów, który, w idealnym przypadku, jest ekspertem w danej dziedzinie (sędzią, praktykiem prawnym lub pracownikiem naukowym) i który zazwyczaj jest zaangażowany w przygotowanie materiałów warsztatowych od samego początku (ustalenie struktury programu, układanie treści każdej prezentacji, jak również ćwiczeń praktycznych, które mają być objęte, sprawdzanie wszystkich przygotowanych prezentacji, aby upewnić się, że materiał nie powiela się wzajemnie, a także pomoc w realizacji warsztatów, jeśli jest to konieczne).

Przedstawienie uczestników i trenerów

Sesja otwierająca powinna być również wykorzystana do umożliwienia uczestnikom przedstawienia się, zaprezentowania swojego narodowego i zawodowego pochodzenia oraz zilustrowania swoich oczekiwań wobec warsztatów. W ten sposób użytkownicy końcowi będą zaznajomieni z zwracaniem się do grupy, co powinno ułatwić im aktywny udział w kolejnych sesjach, a także poznają nieco lepiej pochodzenie swoich kolegów. Uświadomienie trenerom i uczestnikom, jakie narodowości i grupy zawodowe są reprezentowane podczas warsztatów, może mieć duże znaczenie w dyskusji i stanowić atut w zapewnieniu skutecznej wymiany informacji i doświadczeń. Możliwość dowiedzenia się od uczestników, jakie doświadczenie przynoszą ze sobą na szkolenie i co przede wszystkim chcą osiągnąć dzięki swojemu uczestnictwu, może pomóc prowadzącemu warsztaty w lepszym dostosowaniu programu do konkretnych potrzeb uczestników, poprzez podkreślenie pewnych aspektów, dostosowanie czasu przeznaczonego na poszczególne podsesje itp.

- Można to osiągnąć poprzez zaproszenie uczestników do zadania kluczowego pytania, na które oczekują odpowiedzi podczas warsztatów lub wskazanie elementu, który skłonił ich do zgłoszenia się na warsztaty.

Przedstawienie programu warsztatów

Warsztaty powinny obejmować, na początku, prezentację programu, zakresu i celów. Wskazane zostanie ukierunkowanie każdej jednostki i podkreślony zostanie oczekiwany wkład uczestników w każdą część programu. Ważne jest, aby użytkownicy końcowi zdawali sobie sprawę z celu każdej jednostki i przepływu programu warsztatów, aby być lepiej przygotowanym do śledzenia dyskusji i upewnić się, że nie przegapią okazji do zadawania pytań lub wyjaśniania wszelkich niejasności.

Prezentacja materiałów szkoleniowych

Sesja otwierająca jest również okazją do zaprezentowania materiałów zawartych w pakiecie użytkownika i wyjaśnienia ich funkcji, tak aby użytkownicy końcowi mogli z nich korzystać w trakcie warsztatów. Należy nakreślić zawartość dokumentacji elektronicznej (wszystkie powiązane teksty prawne, linki do źródeł internetowych, sugerowane rozwiązania do studiów przypadków itp.) oraz udzielić wyjaśnień na temat dokumentów, które zostaną udostępnione uczestnikom w formie papierowej do wykorzystania podczas warsztatów (np. prezentacje i konspekty trenerów, kluczowe teksty prawne, studia przypadków do ćwiczeń warsztatowych, dokumenty takie jak lista uczestników, narzędzia oceny warsztatów itp.)

Przedstawienie aspektów organizacyjnych warsztatów

Ponadto przedstawione zostaną wszystkie aspekty logistyczne warsztatów. Wskazane zostaną miejsca, które będą wykorzystywane podczas warsztatów dla różnych sesji, ćwiczeń oraz przerw na lunch i kawę, możliwość korzystania z komputerów, Wi-Fi, biblioteki, stacji biznesowej itp. oraz informacje na temat organizowanych obiadów i kolacji. Ważne jest, aby użytkownicy końcowi zostali poinformowani o wszystkich środkach podjętych w celu ułatwienia im udziału w warsztatach i mogli z nich skorzystać, a także o znaczeniu wspólnych działań w umożliwieniu mniej formalnej interakcji pomiędzy trenerami i innymi uczestnikami.

Metodologia

W czasie gdy uczestnicy będą na sali plenarnej; każdy jest proszony o przedstawienie się. Program warsztatów zostanie przedstawiony przez kierownika szkolenia.

Po powitaniu uczestników i trenerów na warsztacie, będą oni mieli możliwość przedstawienia się i wyrażenia swoich oczekiwań dotyczących warsztatu. Poprawi to atmosferę warsztatu od samego początku, co jest kluczowym elementem jego sukcesu. Uczestnicy są bardziej skłonni do aktywności podczas wydarzenia, jeśli znają pochodzenie swoich kolegów.

Ponadto przedstawiony zostanie zarys i główne cele warsztatów. Wprowadzenie to będzie zawierać informacje zarówno o programie, jak i o logistyce (np. jakie sale będą dostępne dla uczestników podczas warsztatów, biblioteka, dostępność komputerów i Wi-Fi, przerwy kawowe i posiłki, program wieczorny). Kierownik warsztatów może również zaproponować ćwiczenie "przełamujące lody".

Czas trwania

Czas przeznaczony na sesję otwierającą będzie zależał od liczby uczestników biorących udział w warsztacie. Biorąc pod uwagę, że w idealnym przypadku w warsztatach powinno uczestniczyć 20-30 osób, sesja otwierająca powinna trwać około 30 minut, aby zapewnić wystarczającą ilość czasu na przedstawienie się wszystkich trenerów i uczestników oraz na przekazanie wszystkich niezbędnych informacji na temat wydarzenia.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Ostateczna wersja programu warsztatów
02	Lista trenerów
03	Życiorysy trenerów
04	Lista uczestników

Kierownik szkolenia powinien zademonstrować w tej jednostce cały pakiet użytkownika, łącznie z dokumentacją elektroniczną, aby poinformować uczestników o wszystkich różnych funkcjach pakietu.

Profil trenera

Sesja otwierająca odbędzie się na posiedzeniu plenarnym i będzie koordynowana przez kierownika szkolenia, osobę odpowiedzialną za zapewnienie spójnego zarządzania warsztatami lub doradcę ds. szkoleń sądowych. Wartością dodaną byłoby powierzenie roli "kierownika warsztatów" osobie odpowiedzialnej za organizację warsztatów. Osoba ta byłaby najbardziej odpowiednia do przedstawienia struktury i głównych celów programu, po podjęciu wszystkich związanych z tym decyzji i nadaniu priorytetu określonym cechom szkolenia w stosunku do innych.

Dział 1: Wprowadzenie do ram prawa i polityki wodnej UE

Krótki opis treści i celów ogólnych

Ogólnym celem tej prezentacji jest zapoznanie uczestników z różnymi aktami prawnymi UE dotyczącymi prawa wodnego w systemie prawnym UE. W związku z tym, prezentacja będzie zawierała przegląd wszystkich istotnych przepisów dotyczących wody i krótko wyjaśni konkretne narzędzia legislacyjne.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Przegląd głównych instrumentów prawnych dotyczących prawa wodnego
- Szczegółne narzędzia legislacyjne UE dotyczące wody

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontowa na sesji plenarnej, online lub osobiście, zachęcając do zadawania pytań i dyskusji.

Ramy czasowe

Czas przeznaczony na tę jednostkę powinien wynosić około 45 minut, ale powinien być tak zorganizowany, aby pozostał czas na pytania i dyskusje.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Wprowadzenie do ram prawa i polityki wodnej UE"
02	Dyrektywa w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)
03	Dyrektywa w sprawie azotanów (91/676/EWG)
04	Dyrektywa w sprawie wody pitnej (2020/2184/UE)
05	Dyrektywa dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach (dyrektywa 2006/7/WE)
06	Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych (2010/75/UE)
07	Ramowa dyrektywa wodna (2000/60/WE)
08	Dyrektywa w sprawie wód gruntowych (2006/118/WE)
09	Dyrektywa w sprawie środowiskowych norm jakości (2008/105/WE)
10	Dyrektywa powodziowa (2007/60/WE)

11	Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej (2008/56/WE)
12	Dyrektywa dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach (dyrektywa 2006/7/WE)

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest przedstawiciel Komisji Europejskiej posiadający doświadczenie w tej dziedzinie.

Dział 2: Ramowa dyrektywa wodna (RDW)

Krótki opis treści i celów ogólnych

Ogólnym celem tej prezentacji jest zapewnienie dogłębnego zrozumienia Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW), jej głównych celów i kluczowych cech, art. 4, planu gospodarowania wodami w dorzeczu, przeglądu pozwoleń, wyjątków i orzecznictwa TSUE.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Główne cele i kluczowe cechy RDW
- Artykuł 4 RDW
- Plan gospodarowania wodami w dorzeczu/program działań
- Przegląd zezwoleń
- Wyjątki
- Orzecznictwo TSUE

Metodologia

Jednostka ta powinna być przeprowadzona jako prezentacja frontowa na sesji plenarnej, w trybie online lub osobiście. Zakres tej jednostki nie jest duży, ale może być raczej mylący dla sędziów bez doświadczenia w tej dziedzinie, zwłaszcza biorąc pod uwagę krótki czas trwania jednostki. Dlatego prelegent powinien skupić się bardziej na zasadach i relacjach między różnymi przepisami, zamiast czytać fragmenty przepisów unijnych słowo po słowie. Zaleca się, aby pytać słuchaczy, czy slajdy zostały dobrze zrozumiane i pozostawić trochę czasu nawet w trakcie prezentacji na pytania i uwagi ze strony słuchaczy. Zaleca się również jasne przedstawienie orzecznictwa, aby słuchacze zrozumieli, jak stosować kluczowe cechy, a zwłaszcza istotne problemy.

Ramy czasowe

Czas przeznaczony na tę jednostkę powinien wynosić około 60 minut, pozostawiając czas na pytania i komentarze uczestników.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Ramowa Dyrektywa Wodna pod lupą"
02	Ramowa dyrektywa wodna (2000/60/WE)

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

	Orzecznictwo
01	C-461/13, EU:C:2015:433, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland

02	C-535/18, EU:C:2020:391, IL i inni przeciwko Land Nordrhein-Westfalen
03	C-559/19, EU:C:2021:512, Komisja Europejska przeciwko Królestwu Hiszpanii
04	C-664/15, EU:C:2017:987, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation
05	C-43/10, EU:C:2012:560, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias i in.
06	C-121/21, EU:C:2022:74, Republika Czeska przeciwko Polsce (Kopalnia de Turów)

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest przedstawiciel Komisji Europejskiej posiadający doświadczenie w tej dziedzinie.

Jednostka 3: Środki ochrony wód w poszczególnych sektorach

Krótki opis treści i celów ogólnych

Ogólnym celem tej prezentacji jest zapoznanie uczestników z sektorowymi środkami ochrony wody. Nacisk zostanie położony na strategię morską, dyrektywę powodziową i inne przepisy związane z powodzią, spożycie wody przez ludzi oraz dyrektywę o wodzie pitnej.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Strategia morską
- Dyrektywa powodziowa i inne przepisy dotyczące powodzi
- Szczególne zastosowania wody: spożycie przez ludzi i dyrektywa w sprawie wody pitnej

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontowa na sesji plenarnej, online lub osobiście, zachęcając do zadawania pytań i dyskusji.

Ramy czasowe

Czas trwania tej sesji powinien wynosić 30 minut.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Działania sektorowe w zakresie ochrony wód"
02	Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej (2008/56/WE)
03	Dyrektywa powodziowa (2007/60/WE)
04	Dyrektywa w sprawie wody pitnej (2020/2184/UE)

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

	Przepisy i dokumenty UE
01	Dyrektywa o ptakach i siedliskach przyrodniczych (92/43/EWG)
02	Dyrektywa w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (2014/52/UE)
03	Dyrektywa Seveso (2012/18/UE)
04	Dyrektywa w sprawie osadów ściekowych (86/278/EWG)

05	Dyrektywa w sprawie środków ochrony roślin (1107/2009/WE)
06	Dyrektywa IPCC (2008/1/WE)
07	Dyrektywa w sprawie wód gruntowych (2006/118/WE)
07	Dyrektywa w sprawie środowiskowych norm jakości (2008/105/WE)
09	Dyrektywa w sprawie azotanów (91/676/EWG)
10	Dyrektywa w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)
11	Dyrektywa dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach (dyrektywa 2006/7/WE)

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest osoba posiadająca wiedzę w zakresie praktycznego stosowania dyrektyw i odpowiadającego im orzecznictwa TSUE, wywodząca się z sądownictwa, środowiska akademickiego lub krajowych organów rządowych.

Dział 4: Główne przepisy UE dotyczące zrzutów do wody i przestępstw związanych z wodą

Krótki opis treści i celów ogólnych

Ogólnym celem tej prezentacji jest zapewnienie zrozumienia głównych przepisów UE dotyczących zrzutów do wody i przestępstw związanych z wodą. Prezentacja rozpoczyna się od dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dostarcza informacji na temat azotanów pochodzących ze źródeł rolniczych. Ostatnia część prezentacji dotyczy dochodzenia, ścigania i orzekania w przypadku przestępstw związanych z wodą.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Dyrektywa w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych
- Azotany ze źródeł rolniczych
- Dochodzenie, ściganie i orzekanie

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontowa na sesji plenarnej, w trybie online lub osobiście, zachęcając do zadawania pytań i dyskusji.

Czas trwania

Czas przeznaczony na tę jednostkę będzie wynosił około 30 minut.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Główne akty prawne UE dotyczące zrzutów do wody i przestępstw związanych z wodą"
02	Dyrektywa w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)
03	Dyrektywa w sprawie azotanów (91/676/EWG)

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest prokurator z doświadczeniem w sprawach środowiskowych. Dobrym rozwiązaniem może być również doświadczony profesor lub praktyk w zakresie prawa karnego.

Jednostka 5: Legislacja wodna w prawie krajowym

Krótki opis treści i celów ogólnych

Ogólnym celem tej prezentacji jest umożliwienie zrozumienia różnych przepisów krajowych związanych z wodą w ramach ustawodawstwa krajowego. Obejmuje ona zatem główne cechy ustawodawstwa krajowego oraz transpozycję unijnego prawa wodnego, odpowiednie przepisy krajowe oraz krajowe orzecznictwo dotyczące wody.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Główne cechy ustawodawstwa krajowego dotyczącego wody
- Orzecznictwo krajowe dotyczące przepisów wodnych

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontowa na sesji plenarnej, online lub osobiście, zachęcając do zadawania pytań i dyskusji.

Ramy czasowe

Czas przeznaczony na tę jednostkę wyniesie około 70 minut, w tym czas na pytania i dyskusję.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Przepisy wodne w prawie krajowym"
-----------	--

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

	Prawodawstwo i dokumenty UE / Dokumenty międzynarodowe
	Do dodania w zależności od kontekstu krajowego

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest profesor lub krajowy praktyk z doświadczeniem w tej dziedzinie.

Jednostka 6: Wdrażanie przepisów dotyczących wody: Odzworowanie rzeczywistości w prawie krajowym

Krótki opis treści i celów ogólnych

Ogólnym celem tej prezentacji jest zrozumienie krajowych przepisów dotyczących wody, co pozwala na zrozumienie transpozycji unijnych przepisów dotyczących wody i ich wzajemnego powiązania. Wyjaśniono, jak przepisy krajowe transponowały dyrektywy UE oraz jak prawo unijne i krajowe współdziałają w praktyce. Prezentacja kończy się wyzwaniem związanym z wdrażaniem i egzekwowaniem prawa wodnego.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Krajowa transpozycja przepisów UE dotyczących wody
- Wyzwania związane z wdrażaniem i egzekwowaniem

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontowa na sesji plenarnej, w trybie online lub osobiście, zachęcając do zadawania pytań i dyskusji.

Ramy czasowe

Czas przeznaczony na tę jednostkę wyniesie około 45 minut, w tym czas na pytania i dyskusję.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Wdrażanie przepisów prawa wodnego: Mapowanie rzeczywistości w prawie krajowym"
-----------	---

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

	Prawodawstwo i dokumenty UE / Dokumenty międzynarodowe
	Do dodania w zależności od kontekstu krajowego

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest profesor lub krajowy praktyk z doświadczeniem w tej dziedzinie.

Jednostka 7: Studium przypadku dotyczące głównych przepisów ramowej dyrektywy wodnej

Krótki opis treści i celów ogólnych

W tej jednostce zostanie zaprezentowane studium przypadku. Jest to przypadek fikcyjny, który pomoże uczestnikom pogłębić wiedzę na temat wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej UE. Mogą być zastosowane różne podejścia i konstrukcje. Uczestnicy powinni przeanalizować przypadek w oparciu o Ramową Dyrektywę Wodną, omawiając elementy, warunki i inne kluczowe cechy.

Konkretne punkty edukacyjne / pytania dotyczące studium przypadku

- Elementy, warunki i inne kluczowe cechy Ramowej Dyrektywy Wodnej, ze szczególnym uwzględnieniem jej wdrożenia.

Metodologia

Prowadzący przedstawi przypadek, poruszając główne cechy merytoryczne. Po prezentacji wprowadzającej uczestnicy zostaną podzieleni na grupy 6-8 osobowe. Grupy omówią sprawę w oparciu o prawo UE i prawo krajowe (proceduralne). Po zakończeniu dyskusji w grupach uczestnicy powrócą na salę plenarną. Każda grupa będzie miała swojego sprawozdawcę, który wyjaśni wyniki ich dyskusji, trener skomentuje ich ustalenia, a grupa będzie miała możliwość dalszej dyskusji.

Ramy czasowe

Wprowadzenie do studium przypadku powinno zająć 15 minut; następnie uczestnicy podzielą się na grupy. Dyskusja nad przypadkiem potrwa około 45 minut, następująca po niej dyskusja na forum, w tym debriefing, zajmie kolejne 30 minut.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Studium przypadku
02	Ramowa dyrektywa wodna (2000/60/WE)
03	Rozwiązania do studium przypadku

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

01	Prezentacja PowerPoint: Studium przypadku.
-----------	--

Profil trenera

Ciągłe szkolenie sędziów w tym zakresie może być bardziej skuteczne, gdy prowadzone jest przez kolegę, który ma to samo doświadczenie zawodowe ("mówi tym samym językiem"). Idealnym prelegentem mógłby być zatem sędzia doświadczony w zakresie sądownictwa administracyjnego lub doświadczony profesor prawa ochrony środowiska.

Dział 8: Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w UE w sprawach związanych z ochroną wód

Krótki opis treści i celów ogólnych

Ogólnym celem tej prezentacji jest podniesienie świadomości na temat aspektów prawa Aarhus / UE związanych z dostępem do wymiaru sprawiedliwości, szczególnie w odniesieniu do ochrony wód. Następnie przedstawione zostaną istotne aspekty Konwencji z Aarhus, ramy EKPCz oraz inne powiązane przepisy i polityki. Podejście do prezentacji jest bardzo praktyczne, prezentując różnorodne orzecznictwo TSUE. Celem jest również umożliwienie słuchaczom aktywnego uczestnictwa i wymiany doświadczeń w tej dziedzinie. W ten sposób omawiane są wiodące wyroki TSUE oraz tendencje - takie jak kontrola sądowa na poziomie krajowym.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Konwencja z Aarhus
- Obwieszczenie Komisji w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska
- Sytuacja prawna
  - Kluczowe zasady
  - Orzecznictwo TSUE
- Intensywność kontroli sądowej w sprawach dotyczących wody
- Odpowiednie i skuteczne środki zaradcze
  - Kluczowe zasady
  - Orzecznictwo TSUE
- Obowiązki sądów krajowych w tej sprawie
  - Interpretacja
  - Skuteczność
  - Wstępne odniesienie

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontalna na sesji plenarnej, w trybie online lub osobiście. Dyskusje i pytania powinny być stymulowane w maksymalnym stopniu.

Ramy czasowe

Czas przeznaczony na tę jednostkę wyniesie około 130 minut i powinien obejmować czas na dyskusję z uczestnikami oraz 15 minut przerwy w połowie prezentacji.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w UE w sprawach dotyczących ochrony wód (część I i II)"
02	Konwencja z Aarhus
03	Zawiadomienie Komisji w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska C(2017)2616 final

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

	Przepisy i dokumenty UE
01	Dyrektywa w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (2011/92/UE)
02	Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych (2010/75/UE)
03	Dyrektywa o odpowiedzialności za środowisko (2004/35/CE)
05	Dyrektywa siedliskowa
06	Dyrektywa w sprawie azotanów (91/676/EWG)
07	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
	Orzecznictwo
08	TSUE, VÍTKOVICE STEEL - Czechy (C-524/20)
09	TSUE, sprawy połączone od C-177/19 P do C-179/19 P - Allemagne - Ville de Paris i inni przeciwko Komisji
10	TSUE, Janecek (C-237/07)
11	TSUE, ClientEarth (C-404/13)
12	TSUE, Folk (C-529/15)
13	TSUE, Protect Natur-, Arten- und Landschaftschutz Umweltorganisation (C-664/15)
14	TSUE, Land Nordrhein-Westfalen (C-535/18)
15	TSUE, Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland i inni (C-197/18)
16	TSUE, Komisja przeciwko Niemcom (C-137/14)
17	TSUE, Stichting Varkens in Nood i inni (C-826/18)

18	TSUE, Klohn (C-167/17)
19	TSUE, North East Pylon (C-470/16)
20	TSUE, Puškár (C-73/16)
21	TSUE, East Sussex (C-71/14)
22	TSUE, Gruber (C-570/13)
23	TSUE, Mellor (C-75/08)
24	TSUE, Inter-Environnement Wallonie (C-41/11)
25	TSUE, Leth (C-420/11)
26	TSUE, Vereniging Hoekschewaards Landschap (C-281/16)
27	TSUE, sprawy połączone C-165/09, C-166/09 i C-167/09
28	TSUE, Craeynest i inni (C-723/17)
29	TSUE, Deutsche Umwelthilfe (C-873/19)
30	TSUE, Ministre de la Transition écologique a Premier ministre (C-61/21)
31	TSUE, Association France Nature Environnement (C-525/20)
32	TSUE, Komisja przeciwko Bułgarii (C-510/20)
33	TSUE, Komisja przeciwko Hiszpanii (C-278/01)
34	TSUE, Deutsche Umwelthilfe (C-752/18)
35	TSUE, Lyckeskog (C-99/00)
36	TSUE, Cartesio (C-210/06)
37	TSUE, Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi i Catania Multiservizi (C-561/19)
38	TSUE, Komisja przeciwko Francji (C-416/17)
39	TSUE, Standley (C-293/97)
40	TSUE, Eco-Emballages (sprawy połączone C-313/15 i C-530/15)
41	TSUE, Vereniging Hoekschewaards Landschap (C-281/16)
42	TSUE, T & L Sugars i Sidul Açúcares przeciwko Komisji (C-456/13 P)

43	TSUE, FBF przeciwko ACPR (C-911/19)
44	TSUE, Administración General del Estado (C-679/20)
45	TSUE, Belgia przeciwko Komisji (C-16/16 P)
46	TSUE, Komisja przeciwko Radzie (C-122/94)
47	TSUE, Alliance for Natural Health i inni (C-154/04)
48	TSUE, National Association of Health Stores i inni (C-155/04)
49	TSUE, Eurobolt (C-644/17)
50	ETPCz, Sporrang i Lönnroth przeciwko Szwecji, 7152/75
51	ETPC, Taşkın i inni przeciwko Turcji, 46117/99
52	ETPC, Dzemyuk przeciwko Ukrainie, 42488/02
53	ETPC, Solyanik przeciwko Rosji, 47987/15
54	ETPCz, Tătar przeciwko Rumunii (2009)
55	ETPC, Cordella i inni przeciwko Włochom (2019)

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest profesor lub praktyk. Należy położyć nacisk na to, jak praktyczne aspekty procedur sądowych są istotne dla odpowiedniego dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, a w szczególności w odniesieniu do jakości wody.

Dział 9: Prawo do czystej wody przed sądami krajowymi - nacisk na konkretne państwo członkowskie

Krótki opis treści i celów ogólnych

W tej jednostce ogólnym celem jest zrozumienie kluczowych aspektów związanych z dostępem do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących czystej wody na poziomie krajowym. Podejście do prezentacji jest bardzo praktyczne, opisujące różnorodne sprawy krajowe - w konkretnym państwie członkowskim analizowanym podczas warsztatów. Jednostka ta skupia się również na zrozumieniu głównych kwestii związanych z wykonywaniem tych orzeczeń oraz na innych barierach w dostępie do wymiaru sprawiedliwości.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Prawo do czystej wody przed sądami krajowymi:
  - Locus standi
  - Przeszkody proceduralne w prawie krajowym: przykłady barier w dostępie do wymiaru sprawiedliwości
  - Komitet ds. zgodności z konwencją z Aarhus
  - Egzekwowanie prawa wodnego
  - Orzecznictwo konkretnego państwa członkowskiego

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontalna na sesji plenarnej, w trybie online lub osobiście. Dyskusje i pytania powinny być stymulowane w maksymalnym stopniu.

Ramy czasowe

Czas przeznaczony na tę jednostkę będzie wynosił około 30 minut i powinien obejmować trochę czasu na dyskusję z uczestnikami.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Prawo do czystej wody przed sądami krajowymi"
-----------	--

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

	Orzecznictwo krajowe
	Należy dodać w zależności od kontekstu krajowego

Profil trenera

Idealny prelegent to profesor lub krajowy praktyk lub prawnik z lokalnej organizacji pozarządowej.

Jednostka 10: Studium przypadku dotyczące dostępu obywateli i organizacji pozarządowych do wymiaru sprawiedliwości w sprawach związanych z jakością wody (ćwiczenie z podziałem na role)

Krótki opis treści i celów ogólnych

W tej jednostce zostanie przedstawione studium przypadku. Jest to fikcyjny przypadek, który pomoże uczestnikom zrozumieć i omówić różne aspekty dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla obywateli i organizacji pozarządowych w sprawach związanych z jakością wody. Uczestnicy powinni przeanalizować sprawę w oparciu o odpowiednie przepisy prawa wodnego, omawiając pozycję osoby fizycznej lub organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną środowiska. Zachęcamy ich do refleksji, głównie na temat: (i) aktywnej legitymizacji osób i organizacji pozarządowych, gdy nie jest ona przewidziana przez prawo krajowe; (ii) wymogów dotyczących dostępu do wymiaru sprawiedliwości; (iii) sposobu, w jaki sąd krajowy może analizować treść programów działania; (iv) nauki obywatelskiej.

Konkretne punkty edukacyjne / pytania dotyczące studium przypadku

- Dostęp do wymiaru sprawiedliwości dla obywateli i organizacji pozarządowych w sprawach dotyczących jakości wody
- Widoczna niezgodność między prawem europejskim, konwencją z Aarhus i prawem krajowym
- Proceduralne aspekty dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących jakości wody
- Rola sądów w programach działań
- Nauka obywatelska

Metodologia

Prowadzący przedstawi przypadek, poruszając główne cechy merytoryczne. Po prezentacji wprowadzającej uczestnicy zostaną podzieleni na grupy 6-8 osobowe. Grupy omówią sprawę na podstawie prawa UE i prawa krajowego (proceduralnego). Po zakończeniu dyskusji w grupach uczestnicy powrócą na salę plenarną. Każda grupa będzie miała swojego sprawozdawcę, który wyjaśni wyniki ich dyskusji, trener skomentuje ich ustalenia, a grupa będzie miała możliwość dalszej dyskusji.

Ramy czasowe

Wprowadzenie do studium przypadku powinno zająć 10 minut; następnie uczestnicy podzielą się na grupy. Dyskusja nad przypadkiem potrwa około 45 minut, następująca po niej dyskusja na forum, w tym debriefing, zajmie kolejne 30 minut.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Studium przypadku
02	Rozwiązania do studium przypadku

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

01	Prezentacja PowerPoint: Studium przypadku.
-----------	--

Profil trenera

Ciągłe szkolenie sędziów w tym zakresie może być bardziej skuteczne, gdy prowadzi je kolega, który ma takie samo przygotowanie zawodowe ("mówi tym samym językiem"). Idealnym prelegentem mógłby być zatem sędzia doświadczony w sądownictwie administracyjnym, doświadczony profesor prawa ochrony środowiska lub prawnik doświadczony w sprawach tego typu. Alternatywnie, prawnik z organizacji pozarządowej mógłby być odpowiednim ekspertem.

Jednostka 11: Jaka jest rola sędziego krajowego w sporach dotyczących zanieczyszczenia wody? - odsyłacz wstępny

Krótki opis treści i celów ogólnych

W tej jednostce celem ogólnym jest zrozumienie kluczowych aspektów związanych z rolą sędziego krajowego we wdrażaniu europejskiego prawa ochrony środowiska, jak również wyjaśnienie znaczenia prejudycjalności jako narzędzia służącego takiemu celowi. W tym celu należy położyć nacisk na analizę, w jaki sposób sędziowie i prokuratorzy krajowi będą właściwie interpretować i wdrażać główne przepisy unijnego prawa wodnego na poziomie krajowym. Znaczna część tej jednostki poświęcona jest procedurze odesłania prejudycjalnego, która zajmuje istotne miejsce w zestawie narzędzi prawnych sędziów krajowych dotyczących UE.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Rola sędziego krajowego
- RDW i sędzia krajowy
- Wstępne odniesienie
- Praktyczne porady

Metodologia

Jednostka ta powinna być prowadzona jako prezentacja frontowa na sesji plenarnej, w trybie online lub osobiście. Dyskusje i pytania powinny być stymulowane w maksymalnym stopniu.

Ramy czasowe

Czas przeznaczony na tę jednostkę wyniesie około 75 minut i powinien zawierać czas na dyskusję i wymianę doświadczeń z uczestnikami.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Prezentacja PowerPoint: "Jaka jest rola sędziego krajowego w sporach sądowych dotyczących zanieczyszczenia wód? - wstępne odniesienie"
-----------	--

Materiały dodatkowe (do włączenia do dokumentacji elektronicznej):

	Przepisy i dokumenty UE
01	Ramowa dyrektywa wodna (2000/60/WE)
	Orzecznictwo

01	TSUE, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (Weser) (C-461/13)
02	TSUE, Pfeiffer (C-397/01)
03	TSUE, Van Gend & Loos (sprawa 26-62)
04	TSUE, Van Duyn (sprawa 41-74)
05	TSUE, Faccini Dori (C-91/92)
06	TSUE, Großkrotzenburg (C-431/92)
07	TSUE, Delena Wells (C-201/02)
08	TSUE, Cilfit (C-283/81)
09	TSUE, Cartesio (C-210/06)
10	TSUE, Parfums Christian Dior (C-337/95)
11	TSUE, Foto-Frost (C-314/85)
12	TSUE, Consorzio Italian Management (C-561/19)
13	TSUE, Viesgo Infraestructuras Energéticas (C-683/19)

Profil trenera

Idealnym prelegentem jest doświadczony sędzia, lub profesor posiadający wiedzę na temat referencji wstępnych.

Jednostka 12: Sesja zamykająca - ocena warsztatów

Krótki opis treści

W sesji końcowej warsztatów zostaną sformułowane wnioski, a uczestnicy zostaną poproszeni o ocenę wydarzenia.

Cele ogólne

Uczestnicy prześlą informacje zwrotne na temat całego wydarzenia, informacji wstępnych, dokumentacji warsztatowej, modułu e-learningowego oraz przydatności warsztatów w ich codziennej pracy.

Szczegółowe punkty edukacyjne

- Podsumowanie wydarzenia
- Uzyskanie informacji zwrotnej
- Wykorzystanie informacji zwrotnych i ocen do udoskonalenia modułu szkoleniowego (dla organizatorów)

Metodologia

Uczestnicy będą obradować w trybie plenarnym, online lub osobiście. Przed rozpoczęciem końcowej dyskusji i oceny wydarzenia każdy uczestnik powinien już wypełnić anonimowy formularz oceny. W miarę możliwości wszyscy uczestnicy, tj. łącznie z prelegentami oraz kierownikiem szkolenia i/lub doradcą ds. szkolenia sędziów, biorą udział w tej sesji oceny końcowej. Kierownik szkolenia powinien zachęcać uczestników do otwartego mówienia o swoich wrażeniach z warsztatów.

Ramy czasowe

Sesja zamykająca powinna trwać ok. 20-30 minut.

Dokumentacja

Niezbędne materiały (do udostępnienia w wersji papierowej podczas podsesji):

01	Formularz oceny
-----------	-----------------

Profil trenera

Sesję zamykającą poprowadzi kierownik szkolenia i/lub doradca ds. szkolenia sędziów w ramach warsztatów.

Załącznik I: Wzór orientacyjnego programu warsztatów

UNIJNE I POLSKIE PRZEPISY DOTYCZĄCE WODY

**Kwestia dostępu do wymiaru
sprawiedliwości**

Warsztaty internetowe dla sędziów i prokuratorów
8–9 i 15–16 maja 2023 r.
8:45–13:00 (CEST)

EXCELLENCE IN
EUROPEAN LAW⁷

Prelegenci i kierownicy szkoleń

Marlusz Baran, adwokat, Centrum Prawa Ochrony Środowiska, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Barbara Iwańska, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków

Piotr Korzeniowski, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (Izba Ogólnoadministracyjna, Wydział III), Warszawa, Kierownik Zakładu Prawa Ochrony Środowiska na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego

Christina Olsen Lundh, sędzia, Sąd ds. gruntów i środowiska, Sąd Okręgowy w Vänersborgu; adiunkt, Wydział Prawa, Uniwersytet w Göteborgu

Piotr Nowak, prokurator, członek Europejskiej Sieci Prokuratorów dla Środowiska (ENPE), Szczecin, Polska

Ilona Przybojewska, adwokat w Centrum Prawa Ochrony Środowiska Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Vojtěch Vomáčka, doradca w zakresie prawa ochrony środowiska i prawa UE, Naczelny Sąd Administracyjny Republiki Czeskiej

Tereza Danuša Zygłewska, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (Izba Ogólnoadministracyjna, Wydział III), Warszawa

Główne tematy

- Aspekty naukowe i techniczne zanieczyszczenia wód
- Cele i główne elementy ramowej dyrektywy wodnej
- Dyrektywa azotanowa
- Przepisy związane z wodami
- Dostęp do wymiaru sprawiedliwości i sprawy dotyczące czystej wody w Polsce
- Wyzwania i najważniejsze aspekty wdrażania Prawa wodnego w Polsce
- Odpowiednie orzecznictwo TSUE i polskich sądów
- Postępowanie prejudycjalne
- Analiza przykładów dotyczących tematów

Język
Angielski i polski z tłumaczeniem symultanicznym

Numer wydarzenia
4230V45

Organizator
ERA (dr Luísa Cortat) w Imieniu Komisji Europejskiej (Instytucja zamawiająca)

Finansowane z programu Unii Europejskiej "Współpraca z sędziami krajowymi w dziedzinie prawa ochrony środowiska".

Unijne i polskie prawo wodne – Kwestia dostępu do wymiaru sprawiedliwości

8 maja 2023 r. – sesja I

08:45 Wejście na platformę online

09:00 Powitanie i obwarole
Wojtech Vomacka

I. KONTEKST

09:15 Wprowadzenie do ram prawnych i polityki wodnej UE

- Przegląd głównych unijnych narzędzi legislacyjnych dotyczących wody
- Specyficzne dla sektora środki ochrony wód

Marlusz Baran

09:45 Dyskusja

10:00 Przerwa

II. RAMOWA DYREKTYWA WODNA POD LUPĄ I UNIJNE PRZEPISY DOTYCZĄCE WODY

10:15 Ramowa dyrektywa wodna

- Główne cele i najważniejsze elementy
- Artykuł 4 ramowej dyrektywy wodnej
- Plan gospodarowania wodami w dorzeczu/program działań
- Przegląd pozwoleń
- Wyjątki
- Orzecznictwo TSUE

Marlusz Baran

11:00 Dyskusja

11:15 Przerwa

11:30 Specyficzne dla sektora środki ochrony wód

- Strategia morska
- Dyrektywa powodziowa i inne przepisy dotyczące powodzi
- Szczególne zastosowania wody: spożycie przez ludzi i dyrektywa w sprawie wody pitnej

Mona Przybojewska

12:00 Dyskusja

12:15 Przerwa

12:30 Główne przepisy UE dotyczące odprowadzania ścieków i przestępstw związanych z wodą

- Dyrektywa dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych
- Azotany pochodzenia rolniczego
- Dochodzenie, ściganie i orzekanie

Piotr Nowak

13:00 Dyskusja

13:15 Zakończenie sesji I

9 maja 2023 r. – sesja II

08:45 Wejście na platformę online

09:00 Wprowadzenie i informacje praktyczne
Wojtech Vomacka

III. PRZEGLĄD PRAWA POLSKIEGO

09:05 Prawo wodne w Polsce
Teresa Zygłewska

10:15 Przerwa

10:30 Wdrażanie prawa wodnego: Mapowanie rzeczywistości w Polsce
Ilona Przybojewska

11:15 Przerwa

Cel

Celem tych warsztatów Internetowych obejmujących cztery sesje jest przedstawienie kompleksowego przeglądu kluczowych aspektów prawnych unijnych i polskich przepisów dotyczących wód. Nacisk zostanie położony na analizie głównych obowiązków związanych z gospodarką wodną zapisanych w ramowej dyrektywie wodnej, jak również na główne przepisy wynikające z przepisów regulujących odprowadzanie ścieków. Ponadto wśród najważniejszych zagadnień znajdzie się ochrona wód za pomocą prawa karnego oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach związanych z wodą zarówno na szczeblu unijnym, jak i polskim.

Dzięki omówieniu tych zagadnień dotyczących wdrożenia unijnych przepisów prawa wodnego oraz unijnych i polskich wyzwań dotyczących sporów sądowych dotyczących zanieczyszczenia wód, warsztaty mają ułatwić prowadzenie przyszłych krajowych postępowań sądowych w tym obszarze.

Interaktywne seminarium internetowe

Podczas warsztatów internetowych będą mogli Państwo natychmiast i bezpośrednio kontaktować się z naszymi wysokiej klasy prelegentami i innymi uczestnikami, podzielić się na grupy robocze i wspólnie pracować nad analizami przykładów. W pełni wykorzystamy dostępne narzędzia techniczne, aby zapewnić intensywne i interaktywne szkolenie. Zastosowane zostaną najwyższe standardy bezpieczeństwa, aby zapewnić Państwu możliwość aktywnego uczestnictwa w internetowym środowisku szkoleniowym najlepszej jakości.

Kto powinien wziąć udział?

Sędziowie i prokuratorzy zainteresowani prawem ochrony środowiska.

- 11:30 **Analiza przykładów dotyczących głównych przepisów ramowej dyrektywy wodnej**
- Wprowadzenie do analizy przykładów
  - Grupy robocze
  - Dyskusja plenarna na temat wyników
- Małusz Baran
- 13:00 **Zakończenie sesji II**

15 maja 2023 r. – sesja III

- 08:45 **Wejście na platformę online**
- 09:00 **Wprowadzenie i informacje praktyczne**
Vojtech Vomačka

IV. DOSTĘP DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ŚRODOWISKA – KWESTIA ZANIECZYSZCZENIA WODY

- 09:05 **Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w UE w sprawach dotyczących ochrony wód (oz: I)**
- Konwencja z Aarhus
  - Obwieszczenie Komisji w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w dziedzinie ochrony środowiska
  - Legitymacja procesowa: kluczowe zasady i orzecznictwo TSUE
- Barbara Iwańska
- 10:00 **Przerwa**
- 10:15 **Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w UE w sprawach dotyczących ochrony wód (oz: II)**
- Intensywność kontroli sądowej w sprawach dotyczących wody
  - Odpowiednie i skuteczne środki odwoławcze: kluczowe zasady i orzecznictwo TSUE
- Barbara Iwańska
- 11:15 **Przerwa**
- 11:30 **Prawo do czystej wody przed sądami krajowymi – przypadek Polski**
Teresa Zyglewska
- 13:00 **Zakończenie sesji III**

16 maja 2023 r. – sesja IV

- 08:45 **Wejście na platformę online**
- 09:00 **Wprowadzenie i informacje praktyczne**
Vojtech Vomačka

V. EGZEKOWANIE PRAWA NA SZCZEBLU KRAJOWYM

- 09:05 **Analiza przykładów dotyczących dostępu obywateli i organizacji pozarządowych do wymiaru sprawiedliwości w sprawach związanych z jakością wody (ćwiczenie polegające na odgrywaniu ról)**
Piotr KorzenIEWSKI
- 10:30 **Przerwa**
- 10:45 **Jaka jest rola sędziego krajowego w postępowaniach przed sądem dotyczących zanieczyszczenia wód? – Odesłanie prejudycjalne**
Christina Olsen Lundh (w.j. angielskim)
- 12:00 **Ocena warsztatów**
Vojtech Vomačka
- 12:30 **Zakończenie warsztatów**

Osoby kontaktowe

Dr Luiza Cortat
Kierownik kursu
Europejskie Prawo Publiczne
E-mail: lcortat@era.int

Dr Vojtech Vomačka
Project Lawyer
Europejskie Prawo
Publiczne
E-mail: vvomacka@era.int

Barbara Hense
Assistant
E-mail: bhense@era.int

Załącznik II: Materiały pomocnicze, które powinny być zawarte w pakiecie użytkownika

UNIJNE I POLSKIE PRZEPISY DOTYCZĄCE WODY - Kwestia dostępu do wymiaru sprawiedliwości

ONLINE, 8–9 I 15–16 MAJA 2023 R.

With the support of the Erasmus+ programme
of the European Union

Dokumentacja uzupełniająca (online)

A. Ogólny przegląd europejskiego prawa ochrony środowiska

	I. Dokumenty UE
1	Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) 7 czerwca 2016 r., Dz.U. C 202/01
2	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), 7 czerwca 2016 r., Dz.U. C 202/01
3	Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, (2016/C 202/02)
4	Wyjaśnienia odnoszące się do Karty Praw Podstawowych (Dz.U. C 303 z 14.12.2007, str. 17)
5	COM(2016) 739 final, KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, 22.11.2016

6	<u>COM(2016) 316 final, KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Osiągnięcie korzyści z polityki ochrony środowiska UE poprzez regularny przegląd wdrażania tej polityki, 27.05.2015</u>
7	<u>DECYZJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY NR 1386/2013/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety”</u>
8	<u>COM(2012) 95 final, KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Lepsze wykorzystanie potencjału środków ochrony środowiska UE: budowanie zaufania poprzez większą wiedzę i lepszą zdolność reakcji, 07.03.2012 r.</u>
9	<u>COM(2011) 244 final, KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny - unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r., 03.05.2011</u>
10	<u>COM (2000) 1 final, Communication from the Commission on the Precautionary Principle, 2 February 2000 (w języku angielskim)</u>
11	<u>DYREKTYWA RADY z dnia 23 grudnia 1991 r. normalizująca i racjonalizująca sprawozdania w sprawie wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska (91/692/EWG)</u>
	II. Dokumenty międzynarodowe
12	<u>Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity, 2000 (w języku angielskim)</u>
13	<u>Rio Declaration on Environment and Development 1992 (w języku angielskim)</u>
14	<u>Convention on conservation of migratory species of wild animals (Bonn Convention) (w języku angielskim)</u>

15	<u>Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, 1979</u> (w języku angielskim)
16	<u>Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), Washington, 1973 (with amendments)</u> (w języku angielskim)
17	<u>Convention on wetlands of international importance especially as waterfowl habitat 1971 (Ramsar Convention)</u> (w języku angielskim)
18	<u>UN Convention on Biological Diversity</u> (w języku angielskim)
	III. Orzecznictwo UE
	1. Zasady ogólne europejskiego prawa ochrony środowiska
19	<u>W sprawie C-238/20 WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 27 stycznia 2022 r., 'Sātini-S' SIA</u>
20	<u>Sprawa C-752/18, Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 19 grudnia 2019 r. Deutsche Umwelthilfe eV przeciwko Freistaat Bayern</u>
21	<u>W sprawach połączonych C-78/16 i C-79/16 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 9 czerwca 2016 r., Giovanni Pesce and Others (C-78/16), Cesare Serinelli and Others (C-79/16) v Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-79/16)</u>
22	<u>W sprawie T-433/13 WYROK SĄDU (siódma izba) z dnia 5 maja 2015 r., Petropars Iran Co and others v Council of the European Union</u>
23	<u>W sprawie T-584/13 WYROK SĄDU (pierwsza izba w składzie powiększonym) z dnia 17 maja 2018 r., BASF Agro BV v. European Commission</u>
24	<u>W sprawach T-429/13 and T-451/13 WYROK SĄDU (pierwsza izba w składzie powiększonym) z dnia 17 maja 2018 r., Bayer CropScience AG and Syngenta Crop Protection AG v European Commission</u>
25	<u>W sprawie C-269/13 WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba) z dnia 10 kwietnia 2014 r., Acino AG</u>
26	<u>W sprawie C-521/12 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 15 maja 2014 r. T. C. Briels and Others v Minister van Infrastructuur en Milieu</u>

27	<u>T-333/10 JUDGMENT OF THE GENERAL COURT (First Chamber) 16 September 2013, Animal Trading Company (ATC) BV and others v European Commission (w języku angielskim)</u>
28	<u>T-257/07 WYROK SĄDU (trzecia izba w składzie powiększonym) z dnia 9 września 2011 r., French Republic v European Commission</u>
29	<u>C-343/09 WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba) z dnia 8 lipca 2010 r., Afton Chemical Limited v Secretary of State for Transport</u>
30	<u>C-77/09 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 22 grudnia 2010 r. Gowan Comércio Internacional e Serviços Lda v Ministero della Salute</u>
31	<u>T-37/04 Judgment of the Court of First Instance (Third Chamber) of 1 July 2008, Região autónoma dos Açores v Council of the European Union (w języku angielskim)</u>
32	<u>T-13/99 Judgment of the Court of First Instance (Third Chamber) of 11 September 2002, Pfizer Animal Health SA v Council of the European Union (w języku angielskim)</u>
33	<u>C-180/96 Judgment of the Court of 5 May 1998, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland v Commission of the European Communities (w języku angielskim)</u>
34	<u>C-341/95 Judgment of the Court of 14 July 1998, Gianni Bettati v Safety Hi-Tech Srl. (w języku angielskim)</u>
35	<u>C-233/94 Judgment of the Court of 13 May 1997, Federal Republic of Germany v European Parliament and Council of the European Union (w języku angielskim)</u>
	2. Geneza i źródła europejskiego prawa ochrony środowiska
36	<u>C-439/05 P i C-454/05 PWYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 13 września 2007 r., Land Oberösterreich and Republic of Austria v Commission of the European Communities</u>
37	<u>C-176/03, WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 13 września 2005 r., Commission of the European Communities v Council of the European Union</u>

38	<u>C-6/03 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 14 kwietnia 2005 r., Depo- niezweckverband Eiterköpfe v Land Rheinland-Pfalz</u>
39	<u>C-270/03 WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 9 czerwca 2005 r., Commis- sion of the European Communities v Italian Republic</u>
40	<u>C-337/89 Judgment of the Court of 25 November 1992, Commission of the Eu- ropean Communities v United Kingdom (w języku angielskim)</u>
41	<u>C-240/83 Judgment of the Court of 7 February 1985, Procureur de la République v Association de défense des brûleurs d'huiles usagées (ADBHU) (w języku an- gielskim)</u>
42	<u>C-92/79 Judgment of the Court of 18 March 1980, Commission of the European Communities v Italian Republic (w języku angielskim)</u>
	3. Relacje między europejskim i krajowym prawem ochrony środowiska
43	<u>C-463/20 WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 24 lutego 2022 r., Namur-Est Environnement ASBL v Région wallonne</u>
44	<u>C-300/20 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 22 lutego 2022 r., Bund Na- turschutz in Bayern eV v Landkreis Rosenheim</u>
45	<u>C-92/19 WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba) z dnia 17 września 2020 r., Burgo Group SpA v Gestore dei Servizi Energetici SpA - GSE</u>
46	<u>C-24/19 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 25 czerwca 2020 r., A and Others v Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen</u>
47	<u>C-434/18 Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 11 July 2019, European Commission v Italian Republic (w języku angielskim)</u>
48	<u>C-240/09 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 8 marca 2011 r., Lesoochránárske zoskupenie VLK v Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky</u>

49	<u>C-178/03 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 10 stycznia 2006 r., Commission of the European Communities v European Parliament and Council of the European Union</u>
50	<u>C-338/01 Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 29 April 2004, Commission of the European Communities v Council of the European Union (w języku angielskim)</u>
51	<u>C-42/97 Judgment of the Court of 23 February 1999, European Parliament v Council of the European Union (w języku angielskim)</u>
	4. Komisja Europejska jako "strażnik traktatów": Procedury i przypadki naruszeń
52	<u>C-661/20 WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba) z dnia 22 czerwca 2022 r., European Commission v Slovak Republic</u>
53	<u>C-286/21 Judgment of the Court (Tenth Chamber) of 28 April 2022, European Commission v French Republic (w języku francuskim)</u>
54	<u>C-687/20 Judgment of the Court (Eight Chamber) of 31 March 2022, European Commission v Portuguese Republic (w języku francuskim)</u>
55	<u>C-683/20 WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba) z dnia 13 stycznia 2022 r., European Commission v Slovak Republic</u>
56	<u>C-668/19 Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 6 October 2021, European Commission v Italian Republic (w języku francuskim)</u>
57	<u>C-559/19 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 24 czerwca 2021 r., European Commission v Kingdom of Spain</u>
58	<u>C-503/06 Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 15 May 2008, Commission of the European Communities v Italian Republic (w języku francuskim)</u>
59	<u>C-98/04 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 4 maja 2006 r., Commission of the European Communities v United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland</u>

60	<u>C-304/02 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 12 lipca 2005 r., Commission of the European Communities v French Republic.</u>
61	<u>C-435/99 Judgment of the Court (First Chamber) of 12 December 2000, Commission of the European Communities v Portuguese Republic (w języku angielskim)</u>
62	<u>C-387/97 Judgment of the Court of 4 July 2000, Commission of the European Communities v Hellenic Republic (w języku angielskim)</u>
63	<u>C-392/96 Judgment of the Court (Fifth Chamber) of 21 September 1999, Commission of the European Communities v Ireland (w języku angielskim)</u>
64	<u>C-186/98 Judgment of the Court (First Chamber) of 8 July 1999, Criminal proceedings against Maria Amélia Nunes and Evangelina de Matos (w języku angielskim)</u>
65	<u>C-422/92 Judgment of the Court of 10 May 1995, Commission of the European Communities v Federal Republic of Germany (w języku angielskim)</u>
66	<u>C-52/90 Judgment of the Court of 31 March 1992, Commission of the European Communities v Kingdom of Denmark (w języku angielskim)</u>
67	<u>C-59/89 Judgment of the Court of 30 May 1991, Commission of the European Communities v Federal Republic of Germany (w języku angielskim)</u>
68	<u>C-162/89 Judgment of the Court of 13 June 1990, Commission of the European Communities v Kingdom of Belgium (w języku angielskim)</u>
69	<u>C-96/81 Judgment of the Court of 25 May 1982, Commission of the European Communities v Kingdom of the Netherlands (w języku angielskim)</u>

B. Ustawienie sceny

	1. Prawo UE
70	<u>DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2020/2184</u>

	<u>z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (wersja przekształcona)</u>
71	<u>DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/56/WE</u> <u>z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej)</u>
72	<u>DYREKTYWA 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY</u> <u>z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej</u>
73	<u>DYREKTYWA 2006/118/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY</u> <u>z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu</u>
74	<u>DYREKTYWA RADY z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)</u>
75	<u>DYREKTYWA 2006/7/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY</u> <u>z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG</u>
76	<u>DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/105/WE</u> <u>z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, zmieniająca i w następstwie</u> <u>uchylająca dyrektywy Rady 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG i 86/280/EWG oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady</u>
77	<u>DYREKTYWA KOMISJI 2009/90/WE z dnia 31 lipca 2009 r. ustanawiająca, na mocy dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, specyfikacje techniczne w zakresie analizy i monitorowania stanu chemicznego wód</u>
78	<u>DYREKTYWA RADY z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG)</u>

79	<p><u>DYREKTYWA 2007/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim</u></p>
	<p>2. Dokumenty UE</p>
80	<p><u>COM(2022) 540 final, DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, dyrektywę 2006/118/WE w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu oraz dyrektywę 2008/105/WE w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, 26.10.2022 r.</u></p> <p>+ Annexes 1 to 6</p> <p>+ SWD(2022) 543 final, Commission Staff Working Document – Executive Summary of the Impact Assessment Report accompanying the Proposal (w języku angielskim)</p> <p>+ SWD(540) final, Commission Staff Working Document – Impact Assessment Report accompanying the Proposal (w języku angielskim)</p>
81	<p><u>C(2022) 5489 KOMISJA EUROPEJSKA ZAWIADOMIENIE KOMISJI Wytyczne mające na celu wsparcie stosowania rozporządzenia 2020/741 w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody</u> (2022/C 298/01)</p>
82	<p><u>EEA Report No. 9/2021 "Drivers of and pressure arising from selected key water management challenges - A European Overview", 23 September 2021</u> (w języku angielskim)</p>
83	<p><u>C(2020) 5205 DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2020/1161 z dnia 4 sierpnia 2020 r. ustanawiająca listę obserwacyjną substancji do celów monitorowania obejmującego całą Unię w zakresie polityki wodnej na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE (notyfikowana jako dokument nr C(2020) 5205)</u></p>

84	<u>C(2018) 696 DECYZJA KOMISJI (UE) 2018/229 z dnia 12 lutego 2018 r. ustanawiająca, na podstawie dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, wartości liczbowe do celów klasyfikacji w systemach monitorowania państw członkowskich będące wynikiem ćwiczenia interkalibracyjnego, i uchylająca decyzję Komisji 2013/480/UE (notyfikowana jako dokument nr C(2018) 696)</u>
85	<u>COM(2017) 753 final Wniosek DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (wersja przekształcona) 1.2.2018 r.</u>
86	<u>2017/848 DECYZJA KOMISJI (UE) 2017/848 z dnia 17 maja 2017 r. ustanawiająca kryteria i standardy metodologiczne dotyczące dobrego stanu środowiska wód morskich oraz specyfikacje i ujednoczone metody monitorowania i oceny, oraz uchylająca decyzję 2010/477/EU</u>
87	<u>EU-level instruments on water reuse, Final report to support the Commission's Impact Assessment October 2016 (w języku angielskim)</u>
88	<u>COM(2015) 120 final, KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Ramowa dyrektywa wodna i dyrektywa powodziowa: działania na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Unii Europejskiej i ograniczenia zagrożeń powodziowych, 9.3.2015 r.</u>
89	<u>SWD(2012) 381 final/2 Commission Staff Working Document - Executive Summary of the Impact Assessment Accompanying the Document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions A Blueprint to Safeguard Europe's Water Resources COM(2012) 673 final and SWD(2012) 382 final, 13 December 2012</u>
90	<u>COM(2012) 673 final CORRIGENDUM Annule et remplace le document SWD(2012) 381 final du 14.11.2012 DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI</u>

	<u>STRESZCZENIE OCENY SKUTKÓW Towarzyszący dokumentowi: KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Plan ochrony zasobów wodnych Europy</u>
91	<u>DYREKTYWA KOMISJI 2009/90/WE z dnia 31 lipca 2009 r. ustanawiająca, na mocy dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, specyfikacje techniczne w zakresie analizy i monitorowania stanu chemicznego wód status</u>
92	<u>DECYZJA NR 2455/2001/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 20 listopada 2001 r. ustanawiająca wykaz priorytetowych substancji w dziedzinie polityki wodnej oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE</u>
	2. Orzecznictwo UE
93	<u>C-668/19 Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 6 October 2021, European Commission v Italian Republic (w języku francuskim)</u>
94	<u>C-22/20 WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba) z dnia 2 września 2021 r., European Commission v Kingdom of Sweden</u>
95	<u>C-559/19 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 24 czerwca 2021 r., European Commission v Kingdom of Spain</u>
96	<u>C-629/19 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 14 października 2020 r., Sappi Austria Produktions-GmbH & Co KG and Wasserverband "Region Gratkorn-Gratwein" v Landeshauptmann von Steiermark</u>
97	<u>C-298/19 Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 27 February 2020, European Commission v Hellenic Republic (w języku francuskim)</u>
98	<u>Case C-384/19, Judgment of the Court (Seventh Chamber) of 2 April 2020 European Commission v Kingdom of Spain (w języku francuskim)</u>
99	<u>W sprawach połączonych od C-105/18 do C-113/18, WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba) z dnia 7 listopada 2019 r., Asociación Española de la Industria Eléctrica (UNESA) and Others v Administración General del Estado</u>

100	<u>C-427/17 Judgment of the Court (Tenth Chamber) of 28 March 2019, European Commission v Ireland (w języku angielskim)</u>
101	<u>Case C-328/16, WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 22 lutego 2018 r., European Commission v Hellenic Republic</u>
102	<u>Case C-320/15, WYROK TRYBUNAŁU (dziesiąta izba) z dnia 14 września 2017 r., European Commission v Hellenic Republic</u>
103	<u>C-502/15 Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 4 May 2017, European Commission v United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (w języku angielskim)</u>
104	<u>C-4/16 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 2 marca 2017 r., J. D. v Prezes Urzędu Regulacji Energetyki</u>
105	<u>C-686/15 WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba) z dnia 7 grudnia 2016 r., Vo- doopskrba i odvodnja d.o.o. v Željka Klafurić</u>

C. Ramowa Dyrektywa Wodna Pod Lupą

106	<p><u>COM(2022) 540 final, DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, dyrektywę 2006/118/WE w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu oraz dyrektywę 2008/105/WE w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, 26.10.2022 r.</u></p> <p>+ Annexes 1 to 6</p> <p>+ SWD(2022) 543 final, Commission Staff Working Document – Executive Summary of the Impact Assessment Report accompanying the Proposal (w języku angielskim)</p>
------------	--

	+ SWD(540) final, Commission Staff Working Document – Impact Assessment Report accompanying the Proposal (w języku angielskim)
107	COM(2021) 970 final, SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO w sprawie wykonania ramowej dyrektywy wodnej (2000/60/WE), dyrektywy w sprawie środowiskowych norm jakości (2008/105/WE zmienionej dyrektywą 2013/39/UE) oraz dyrektywy powodziowej (2007/60/WE) Realizacja zaplanowanych programów środków Nowe substancje priorytetowe Wstępne oceny ryzyka powodziowego i obszary potencjalnego znaczącego ryzyka powodziowego, 15.12.2021
108	SWD(2019) 439 final, Commission Staff Working Document Fitness Check of the Water Framework Directive, Groundwater Directive, Environmental Quality Standards Directive and Floods Directive, 10 December 2019 (w języku angielskim)
109	SWD(2019) 440 final, Commission Staff Working Document Executive Summary of the Fitness Check of the Water Framework Directive, Groundwater Directive, Environmental Quality Standards Directive and Floods Directive of 10 December 2019 (w języku angielskim)
110	SEC(2019) 438 final Regulatory Scrutiny Board Opinion, Fitness Check of the Water Framework Directive, Groundwater Directive, Environmental Quality Standards Directive and Floods Directive of 15 November 2019 (w języku angielskim)
111	SWD/2019/32 final, Commission Staff Working Document International Cooperation under the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Factsheets for International River Basins Accompanying the document Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation of the Water Framework Directive (2000/60/EC) and the Floods Directive (2007/60/EC) Second River Basin Management Plans First Flood Risk Management Plans, 26 February 2019 (w języku angielskim)

112	<u>DYREKTYWA RADY 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów, 4.7.2018 r.</u>
113	<u>COM(2015) 120 final, KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Ramowa dyrektywa wodna i dyrektywa powodziowa: działania na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Unii Europejskiej i ograniczenia zagrożeń powodziowych, 9.3.2015 r.</u>
114	<u>DYREKTYWA 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, 20.11.2014 r.</u>
115	<u>DYREKTYWA 2006/118/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu, 11.7.2014 r.</u>
116	<u>DYREKTYWA KOMISJI 2014/80/UE z dnia 20 czerwca 2014 r. zmieniająca załącznik II do dyrektywy 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu 20.6.2014 r.</u>
117	<u>Factsheet: The EU Water Framework Directive, 28 May 2014 (w języku angielskim)</u>
118	<u>DYREKTYWA RADY z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, 1.1.2014 r.</u>
119	<u>European Commission: Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - WFD Guidance Documents (w języku angielskim)</u>
120	<u>DYREKTYWA 2007/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, 23.10.2007 r.</u>
	2. Orzecznictwo UE
121	<u>Pending Case C-723/21, Stadt Frankfurt (Oder) and FWA, Request for a preliminary ruling of 29 November 2021 (w języku angielskim)</u>

122	<u>C-525/20 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 5 maja 2022 r., Association France Nature Environnement v Premier ministre and Ministre de la Transition écologique et solidaire</u>
123	<u>C-559/19 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 24 czerwca 2021 r., European Commission v Kingdom of Spain</u>
124	<u>C-535/18 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 28 maja 2020 r., IL and Others v Land Nordrhein-Westfalen</u>
125	<u>C-556/18, Judgment of the Court (Seventh Chamber) of 26 September 2019, European Commission v Kingdom of Spain (w języku francuskim)</u>
126	<u>C-529/15 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 1 czerwca 2017 r., Proceedings brought by Gert Folk</u>
127	<u>C-686/15 WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba) z dnia 7 grudnia 2016 r., Vođoopskrba i odvodnja d.o.o. v Željka Klafurić</u>
128	<u>C-648/13 WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba) z dnia 30 czerwca 2016 r., European Commission v Republic of Poland</u>
129	<u>C-346/14 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 4 maja 2016 r., European Commission v Republic of Austria</u>
130	<u>C-461/13 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 1 lipca 2015 r., Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V. v Bundesrepublik Deutschland</u>
131	<u>C-525/12 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 11 września 2014 r., European Commission v Federal Republic of Germany</u>
132	<u>C-151/12 WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba) z dnia 24 października 2013 r., European Commission v Kingdom of Spain</u>
133	<u>C-351/09 Judgment of the Court (First Chamber) of 22 December 2010 European Commission v Republic of Malta (w języku angielskim)</u>

D. Zrzuty do wód

	I. Azotany Dyrektywa
	1. Dokumenty UE
134	<u>2021/3003(RSP) Resolution on measures against water pollution caused by nitrates, including improvements in the different nitrate measuring systems in Member States of 5 April 2022 (w języku angielskim)</u>
135	<u>COM(2021) 1000 final, SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO z wykonania dyrektywy Rady 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego na podstawie sprawozdań państw członkowskich za lata 2016–2019, 11.10.2021 r.</u>
136	<u>SWD/2021/1001 final, Commission Staff Working Document Accompanying the document Report from the Commission to the Council and the European Parliament on the implementation of Council Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources based on Member State reports for the period 2016–2019, 11 October 2021 (w języku angielskim)</u>
137	<u>C(2020) 4821, DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2020/1074 z dnia 17 lipca 2020 r. przyznająca odstępstwo Danii zgodnie z dyrektywą Rady 91/676/EWG dotyczącą ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, 17.7.2020 r.</u>
138	<u>C/2019/5180 DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2019/1205 z dnia 12 lipca 2019 r. przyznająca Belgii odstępstwo w odniesieniu do regionu Flandrii na mocy dyrektywy Rady 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 5180), 12.7. 2019 r.</u>

139	<u>C(2019) 3816 DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2019/1325 z dnia 27 maja 2019 r. przyznająca Zjednoczonemu Królestwu odstępstwo w odniesieniu do regionu Irlandii Północnej zgodnie z dyrektywą Rady 91/676/EWG dotyczącą ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 3816) 27.5.2019 r.</u>
140	<u>COM(2018) 257 final SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO w sprawie wykonania dyrektywy Rady 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego na podstawie sprawozdań państw członkowskich za okres 2012–2015 4.5.2018 r.</u>
141	<u>Factsheet: The EU Nitrates Directive, January 2010 (w języku angielskim)</u>
142	<u>DYREKTYWA RADY z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG), 21.11.2008 r.</u>
	2. Orzecznictwo UE
143	<u>C-298/19 Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 27 February 2020, European Commission v Hellenic Republic (w języku francuskim)</u>
144	<u>C-197/18 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) 3 października 2019 r., Proceedings brought by Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland and Others</u>
145	<u>C-543/16 Wyrok Trybunału (dziewiąta izba) z dnia 21 czerwca 2018 r., European Commission v Federal Republic of Germany</u>
146	<u>C-149/19 Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 23 April 2015, European Commission v Hellenic Republic (w języku francuskim)</u>
147	<u>C-356/13 Judgment of the Court (Ninth Chamber) of 20 November 2014, European Commission v Republic of Poland (w języku francuskim)</u>
148	<u>C-237/12 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 4 września 2014 r., European Commission v French Republic</u>

149	<u>C-193/12 Judgment of the Court (Seventh Chamber) of 13 June 2013, European Commission v French Republic (w języku francuskim)</u>
150	<u>C-41/11 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 28 lutego 2012 r., Inter-Environnement Wallonie ASBL and Terre wallonne ASBL v Région wallonne</u>
151	<u>C-526/08 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 29 czerwca 2010 r., European Commission v Grand Duchy of Luxemburg</u>
152	<u>W sprawach połączonych C-105/09 i C-110/09 WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba) z dnia 17 czerwca 2010 r., Terre wallonne ASBL (C-105/09) and Inter-Environnement Wallonie ASBL (C-110/09) v Région wallonne</u>
153	<u>C-147/07 Judgment of the Court (Seventh Chamber) of 31 January 2008, Commission of the European Communities v French Republic (w języku francuskim)</u>
154	<u>C-221/03 WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 22 września 2005 r., Commission of the European Communities v Kingdom of Belgium</u>
	II. Ochrona wód poprzez prawo karne
	1. Dokumenty UE
155	<u>COM(2021) 851 final, Wniosek DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępująca dyrektywę 2008/99/WE 15.12.2021 r.</u>
156	<u>COM(2021) 814 final Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on stepping up the fight against environmental crime of 15 December 2021 (w języku angielskim)</u>
157	<u>Factsheet: "European Green Deal: Strengthening EU law to combat environmental crime" of 15 December 2021 (w języku angielskim)</u>
158	<u>European Commission: Summary Guide - Combating environmental crimes and related infringements of 13 December 2021 (w języku angielskim)</u>

159	SWD(2020) 259 final Commission Staff working document - Evaluation of the Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law (Environmental Crime Directive) of 28 October 2020 (<u>w języku angielskim</u>) Part I + Part II
160	SWD(2020) 260 final Commission Staff Working Document - Executive Summary of the Evaluation of the Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law (Environmental Crime Directive) of 28 October 2020 (<u>w języku angielskim</u>)
161	SEC(2020) 373 final Regulatory Scrutiny Board Opinion - Evaluation of the Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law (Environmental Crime Directive) (<u>w języku angielskim</u>)
162	COM(2018) 10 final, KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Działania UE na rzecz poprawy przestrzegania prawa ochrony środowiska i zarządzania środowiskiem, 18.01.2018 r.
163	DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne 19.11.2008 r.
3. Orzecznictwo UE	
164	C-357/20 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 28 października 2021 r., IE v Magistrat der Stadt Wien
165	Case C-297/19, WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 9 lipca 2020 r., Naturschutzbund Deutschland — Landesverband Schleswig-Holstein eV v Kreis Nordfriesland

166	<u>C-534/13 WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 4 marca 2015 r.. Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare v Fipa Group Srl.</u>
167	<u>C-440/05 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 23 października 2007 r., Commission of the European Communities v Council of the European Union</u>
168	<u>C-176/03 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 13 września 2005 r., Commission of the European Communities v Council of the European Union</u>

E. DOSTĘP DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ŚRODOWISKA – KWESTIA ZANIECZYSZCZENIA WODY

	I. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości
	1. Dokumenty UE
169	<u>European Commission, Citizen's Guide to Access to Justice in Environmental Matters, 28 September 2018 (w języku angielskim)</u>
170	<u>Briefing, European Parliament, Implementing the Aarhus Convention – Access to justice in environmental matters, October 2017 (w języku angielskim)</u>
171	<u>C(2017) 2616 final, Communication from the Commission of 28 April 2017 - Commission Notice on Access to Justice in Environmental Matters (w języku angielskim)</u>
172	<u>ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1367/2006 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 6 września 2006 r. w sprawie zastosowania postanowień Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska do instytucji i organów Wspólnoty</u>

173	<u>DYREKTYWA 2003/4/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG</u>
174	<u>DYREKTYWA 2003/35/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE</u>
175	<u>ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1049/2001 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji</u>
	2. Dokumenty międzynarodowe
176	<u>Aarhus Convention: An implementation guide, United Nations Economic Commission for Europe, 2014 (w języku angielskim)</u>
177	<u>Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters (Aarhus Convention), 25 June 1998 (w języku angielskim)</u>
	3. Orzecznictwo UE
178	<u>C-463/20 WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba) z dnia 24 lutego 2022 r., amur-Est Environnement ASBL v Région wallonne</u>
179	<u>C-470/19 J WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 15 kwietnia 2021 r., Friends of the Irish Environment Ltd v Commissioner for Environmental Information</u>
180	<u>T-9/19 WYROK SĄDU (druga izba w składzie powiększonym) z dnia 27 stycznia 2021 r., ClientEarth v European Investment Bank (EIB)</u>
181	<u>C-619/19 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 20 stycznia 2021 r., Land Baden-Württemberg v D.R.</u>

182	<u>Case C-826/18 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 14 stycznia 2021 r., LB and others v College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren</u>
183	<u>C-784/18 Judgment of the Court (First Chamber) of 3 September 2020, Mellifera eV, Vereinigung für wesensgemäße Bienenhaltung v European Commission (w języku francuskim)</u>
184	<u>C-535/18 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 28 maja 2020 r., IL and Others v Land Nordrhein-Westfalen</u>
185	<u>C-280/18 WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba) z dnia 7 listopada 2019 r., Alain Flausch and others v Ypourgos Perivallontos kai Energeias</u>
186	<u>C-71/14 WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba) z dnia 6 października 2015 r., East Sussex County Council v Information Commissioner</u>
187	<u>C-461/13 WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba) z dnia 1 lipca 2015 r., Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V. v Bundesrepublik Deutschland</u>
188	<u>C-562/12 WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba) z dnia 17 września 2014 r., Liivimaa Lihaveis MTÜ v Eesti-Läti programmi 2007-2013 Seirekomitee</u>
189	<u>C-530/11 WYROK TRYBUNAŁU (druga izba) z dnia 13 lutego 2014 r., European Commission v United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland</u>
190	<u>C-260/11 WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba) z dnia 11 kwietnia 2013 r., David Edwards, Lilian Pallikaropoulos v Environment Agency</u>
191	<u>W sprawach połączonych C-72/10 i C-77/10 WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba) z dnia 16 lutego 2012 r., criminal proceedings against Marcello Costa (C-72/10), Ugo Cifone (C-77/10)</u>